

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU**

Evidenčné číslo: 104002/B/2022/36124048423028484

Špecifiká podnikania neziskových organizácií v SR

Bakalárska práca

2022

Mordavská Miroslava

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU**

Evidenčné číslo: 104002/B/2022/36124048423028484

Špecifiká podnikania neziskových organizácií v SR
Bakalárska práca

Študijný program: Ekonomika a manažment podniku

Študijný odbor: Ekonomika a manažment podniku

Školiace pracovisko: Katedra podnikovohospodárska

Vedúci záverečnej práce: PhDr. Sylvia Bukovová, PhD.

Bratislava 2022

Mordavská Miroslava

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Miroslava Mordavská
Študijný program: ekonomika a manažment podniku (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Typ záverečnej práce: Bakalárska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Špecifiká podnikania neziskových organizácií v SR .

Anotácia: Cieľom bakalárskej záverečnej práce je vymedziť a charakterizovať súkromné neziskové organizácie v SR so zameraním na špecifiká ich financovania s dôrazom na možnosť podnikania a následne aplikovať získané teoretické poznatky vo vybranej neziskovej organizácii

Vedúci: PhDr. Ing. Sylvia Bukovová, PhD.
Oponent: Ing. Dana Hrušovská, PhD.
Katedra: KPH FPM - Kat. podnikovohospodarska FPM
Vedúci katedry: prof. Ing. Helena Majdúchová, CSc.
Dátum zadania: 31.08.2021

Dátum schválenia: 05.02.2021

prof. Ing. Helena Majdúchová, CSc.
vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že je záverečná práca vypracovaná mnou a zároveň je uvedená všetka použitá literatúra.

Bratislava 09. 05. 2022

.....

podpis autora

Pod'akovanie

Zo srdca d'akujem pani PhDr. Ing. Sylvii Bukovovej PhD., za všetky rady, ktoré mi poskytla, za ochotu pomôcť s akýmikoľvek otázkami v každom čase. Moje pod'akovanie venujem aj pani Alene Mochnáčovej, manažérke prevádzky Slniečny dom, n. o., ktorá mi venovala svoj čas na poskytnutie nevyhnutných informácií k praktickej časti v bakalárskej práci kedykoľvek som o ne požiadala.

ABSTRAKT

MORDAVSKÁ, Miroslava: *Špecifiká podnikania neziskových organizácií v SR*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta podnikového manažmentu; Katedra podnikovohospodárska – Vedúci záverečnej práce: PhDe. Ing. Sylvia Bukovová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2021, 58s.

Cieľom bakalárskej záverečnej práce je charakterizovať súkromné neziskové organizácie na Slovensku so zameraním na špecifiká ich podnikania a následne aplikovať získané teoretické poznatky vo vybranej neziskovej organizácii. Záverečná práca sa skladá z 5 kapitol. Prvá kapitola je zameraná na teóriu. Nachádza sa v nej charakteristika neziskového sektora, obsahuje typológiu, vzťahy a právnu úpravu organizácii v Slovenskej republike, v tejto časti je uvedená aj analýza financovania, manažmentu neziskových organizácií.. V druhej a tretej kapitole uvádzame ciele práce, metodiku práce a metódy skúmania. Vo štvrtej a poslednej piatej kapitole sú uvedené výsledky práce a diskusia. Bližšie v nich analyzujeme a hodnotíme činnosť organizácie a v diskusii predkladáme niekoľko návrhov na nový spôsob zárobkovej činnosti.

Kľúčové slová:

Podnikanie, tretí sektor, nezisková organizácia, súkromné neziskové organizácie, fundraising, samofinancovanie

ABSTRACT

MORDAVSKÁ, Miroslava: Specifics of business of non-profit organizations in Slovakia. - University of Economics in Bratislava. Faculty of business management; Department of Business Administration - Thesis supervisor: PhDe. Ing. Sylvia Bukovová, Ph.D. - Bratislava: FPM EU, 2021, 58p.

The aim of the bachelor thesis is to characterize private non-profit organizations in Slovakia with a focus on the specifics of their business and then apply the acquired theoretical knowledge in a selected non-profit organization. The final work consists of 5 chapters. The first chapter focuses on theory. It contains the characteristics of the non-profit sector, contains the typology, relations and legislation of organizations in the Slovak Republic, in this part is also an analysis of financing, management of non-profit organizations. The results of the work and the discussion are presented in the fourth and last fifth chapter. In them, we analyze and evaluate the activities of the organization and in the discussion we present several proposals for a new way of gaining activity.

Key words:

Entrepreneurship, third sector, non-profit organization, private non-profit organizations, fundrasing, self-financing

Obsah

Úvod.....	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	12
1.1 Charakteristika neziskových organizácií.....	14
1.2 Typológia neziskových organizácií	14
1.3 Vzťahy neziskových organizácií so spoločnosťou	15
1.4 Právna úprava neziskových organizácií	16
1.4.1 Nadácie.....	17
1.4.2 Neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby	18
1.4.3 Neinvestičný fond.....	18
1.4.4 Občianske združenie	19
1.4.5 Cirkev a náboženské spoločnosti.....	20
1.4.6 Organizácie s medzinárodným prvkom	20
1.4.7 Športová organizácia	21
1.5 Manažment a neziskové organizácie	21
1.5.1 Strategický manažment v neziskových organizáciách.....	22
1.6 Financovanie NO a zdroje financovania	23
1.6.1 Externé zdroje financovania NO a fundraising.....	24
1.6.2 Interné zdroje financovania NO a samofinancovanie	26
1.7 Podnikanie NO.....	27
2 Cieľ práce	32
3 Metodika práce a metódy skúmania	33
3.1 Charakteristika objektu skúmania.....	33
3.2 Pracovné postupy	33
3.3 Spôsob získavania údajov a ich zdroje.....	33
3.4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov	34
3.5 Štatistické metódy	34

4 Výsledky práce.....	35
4.1 Charakterizovanie ošetrovateľského centra/ZSS Slniečny dom	35
4.2 Financovanie Ošetrovateľského centra/ZSS Slniečny dom	38
4.2.1 Hodnotenie hospodárskej činnosti organizácie za štyri roky.....	38
4.2.2 Štruktúra výnosov.....	39
4.2.3 Štruktúra nákladov	42
4.3 Ošetrovateľské centrum, s. r. o. - Podnikanie	46
4.3.1 Štruktúra výnosov OC.....	46
4.3.2 Štruktúra nákladov OC.....	47
4.3.3 Hodnotenie hospodárenia OC za štyri roky	48
5 Diskusia	50
Záver	53
Zoznam použitej literatúry.....	55

Zoznam ilustrácií a tabuliek

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Zoznam neziskových organizácií	12
Tabuľka 2 Zdroje financovania NO	23
Tabuľka 3 Podnikanie neziskových organizácií.....	28
Tabuľka 4 Hodnotenie hospodárskej činnosti organizácie za ostatné štyri roky	38
Tabuľka 5 Štruktúra výnosov	39
Tabuľka 6 Štruktúra nákladov	42
Tabuľka 7 Štruktúra výnosov za roky 2017-2020 (€) v OC	46
Tabuľka 8 Štruktúra nákladov za roky 2017-2020 (€) v OC.....	47
Tabuľka 9 Hodnotenie hospodárenia OC za roky 2017-2020	48
Tabuľka 10 Kalkulácia výroby náramkov	51

Zoznam grafov

Graf 1 Vizualizácia organizácií z tabuľky č. 1	13
Graf 2 Výnosy v % za rok 2017	40
Graf 3 Výnosy v % za rok 2018.....	41
Graf 4 Výnosy v % za rok 2019	41
Graf 5 Výnosy v % za rok 2020	42
Graf 6 Náklady v % za rok 2017	44
Graf 7 Náklady v % za rok 2018.....	44
Graf 8 Náklady v % za rok 2019.....	45
Graf 9 Náklady v % za rok 2020.....	45

Zoznam Obrázkov

Obrázok 1 Logo neziskovej organizácie ZSS SD.....	35
Obrázok 2 Ilustračný obrázok - Náramok.....	51

Úvod

Medzi menej obľúbené formy podnikania na rozdiel od ziskového sektora patrí práve ten neziskový. Neziskové organizácie často krát vznikajú práve vtedy, keď je dôvodom ich vytvorenia najvyššia núdza. Neziskové organizácie často poskytujú produkty a služby práve pre tých, ktorí to najviac potrebujú či už pre sociálne, alebo finančné pomery.

Mnoho rás sa môže stať, že sa zabúda na tých, ktorí majú v spoločnosti najtichší hlas a nevedia bojovať za svoje základné potreby, ba dokonca ich nepočuje ani štát. Na svete je mnoho ľudí, ktorí potrebujú pomoc druhých a práve vďaka pomoci neziskových organizácií založenej na dobrovoľníckej činnosti, za pomoci zdrojov získaných fundraisingom či samofinancovaním majú títo ľudia možnosť naplniť svoje potreby nevyhnutné pre život.

Bakalárska práca pozostáva z piatich kapitol. Prvá kapitola na základe poznatkov nadobudnutých štúdiom odbornej literatúry charakterizuje stav neziskových organizácií na Slovensku a v zahraničí, ich typológiu, vzťahy a právnu úpravu neziskových organizácií. V tejto kapitole bližšie špecifikujeme najmä financovanie neziskových organizácií s dôrazom na ich podnikanie.

Druhá kapitola obsahuje cieľ s čiastkovými cieľmi teoretickej a praktickej časti. Tretia kapitola sa zameriava na metodiku práce a vedecké metódy a postupy skúmania, ktoré sme v práci použili.

Teoretické znalosti uplatníme v štvrtej kapitole v praxi a to v konkrétnej neziskovej organizácii Zariadenia sociálnych služieb Slniečny dom (ZSS SD) a Ošetrovacie centrum. Uvedieme charakteristiku činnosti zariadenia, jeho financovaniu a na záver v diskusii navrhujeme rozšírenie podnikateľskej činnosti pre danú organizáciu.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Neziskové organizácie patria medzi menej známe formy vykonávania činnosti oproti organizáciám s právnymi formami zameranými na nadobúdanie zisku, čiže ziskových organizácií. Neziskové organizácie sú známe hlavne svojou filantropiou s neustálou snahou získať pozornosť vo forme financovania od tretích strán s cieľom umožniť podniku kryť svoje náklady a umožniť splácať jej záväzky. Organizácia je neustále nútená vyvíjať svoju energiu a hľadať nové spôsoby na získavanie sponzorov, darcov, pozornosť štátu obcí či dokonca finančných prostriedkov nadobudnutých vlastnou činnosťou.

Na Slovensku aktuálne k roku 2022 pôsobí 78 675 neziskových organizácií, ktoré majú často aj medzinárodný dosah. Za pomoci databázy neziskových organizácií z finstatu si uvedieme konkrétne formy neziskových organizácií s ich aktuálnym počtom, ktoré zahŕňa nasledujúca tabuľka.

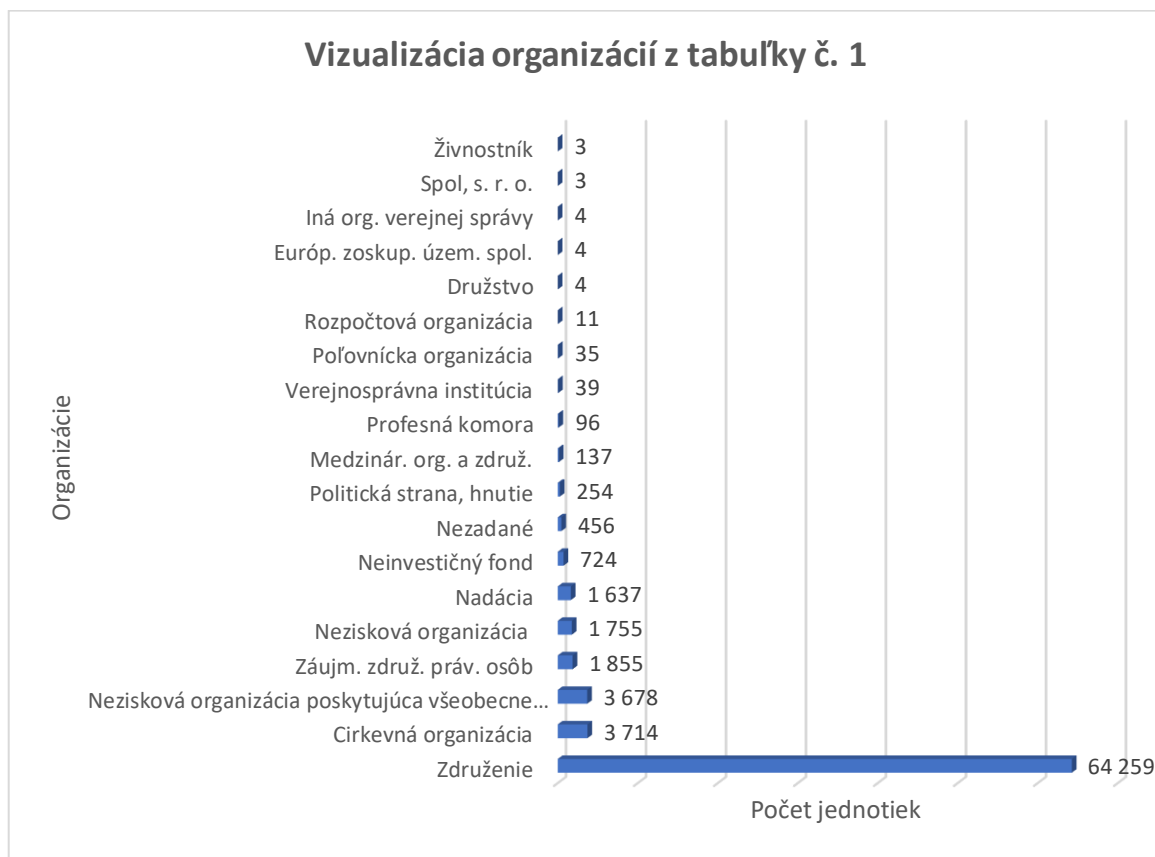
Tabuľka 1 Zoznam neziskových organizácií

Združenie	64 259
Cirkevná organizácia	3 714
Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby	3 678
Záujm. združ. práv. osôb	1 855
Nezisková organizácia	1 755
Nadácia	1 637
Neinvestičný fond	724
Nezadané	456
Politická strana, hnutie	254
Medzinár. org. a združ.	137
Profesná komora	96
Verejnosprávna inštitúcia	39
Poľovnícka organizácia	35
Rozpočtová organizácia	11
Družstvo	4
Európ. zoskup. územ. spol.	4
Iná org. verejnej správy	4
Spol, s. r. o.	3
Živnostník	3

Zdroj: vlastné spracovanie za pomoci databáz neziskových organizácií vo finstate¹

¹ <https://finstat.sk/databaza-neziskoviek>

Ako môžeme vidieť, na prvom mieste v počte NO sa nachádzajú občianske združenia s celkovým počtom 64 259 organizácií. Druhé miesto v početnosti patrí cirkevným organizáciám s počtom 3 714. Tretie miesto patrí neziskovej organizácii poskytujúcej všeobecne prospešné služby s množstvom 3 678.

Graf 1 Vizualizácia organizácií z tabuľky č. 1

Zdroj: vlastné spracovanie za pomoci databáz neziskových organizácií vo fínstate

Vo väčšine prípadov neziskových organizácií sa vyskytujú len zriedka také, ktoré zároveň vykonávajú podnikateľskú činnosť. Je väčšia pravdepodobnosť, že sa stretáme s organizáciou, čo má právnu formu ziskovej organizácie, a vytvorila neziskovú organizáciu. Alebo sa stretáme aj s možnosťou, kde si nezisková organizácia založila podnik s právnou formou, ktorá umožňuje vykonávanie podnikateľskej činnosti s cieľom dosiahnutia zisku. Môžu nastať aj prípady, kedy nezisková organizácia poberá služby alebo tovary ziskovej organizácie a pri tom môže ísť o toho istého zakladateľa.

V každom prípade, neziskové organizácie sú **založené hlavne s cieľom** zlepšiť životnú úroveň tých, ktorí to potrebujú. Po roku 1989 sa počet dobrovoľníkov a členov

neziskových organizácií navýšil a tým zrástol aj počet neziskových organizácií. Konečná podoba legislatívy neziskového sektoru sa pripisuje k roku 1997.²

1.1 Charakteristika neziskových organizácií

Neziskové organizácie sa radia podľa zákona č. 595/2003 Z. z. k daňovníkom, ktorí nie sú založení, alebo zriadený na podnikanie.³

Neziskové organizácie sa vyznačujú tým, že majú právo vstúpiť do právneho vzťahu a nevytvárajú si plán tvorenia zisku za účelom del'by medzi majiteľmi, ale za účelom jeho použitia v projektoch. Tovar, alebo služby musia byť vytvorené za účelom pomoci či vývoja. Okrem sponzora, ktorý má na to právo, ich nekontroluje ani štát či ostatné inštitúcie. Majú právo na príspevky či už zo štátneho, alebo regionálneho rozpočtu. V neziskových organizáciách ide hlavne o dobrovoľnícku činnosť. Môžu organizovať rôzne zbierky.

V neziskových organizáciách by sa mala zdôrazniť práve ich nezávislosť, ktorá je spojená s funkciami, ako napríklad poskytovanie verejnoprospešných služieb, vzdelávania či inovácií, presadzovania práv i záujmov, kultúry či budovanie komunít spoločnosti a obyvateľstva.⁴

1.2 Typológia neziskových organizácií

Pokiaľ hovoríme o neziskových organizáciách, nesmieme k nim prikladať vlastnosti nadobudnutia zisku, ktoré sú nutné pre existenciu organizácie z predaja statkov a služieb. Dané organizácie získavajú financie najmä z verejných financií, ako sú peňažné fondy či predaj statkov alebo služieb, ktorých **cena nie je stanovená aktuálnym trhom**, ale verejným záujmom.⁴ Taktiež môže peňažné prostriedky nadobudnúť od fyzických či právnických osôb, ale na konkrétny účel.

Nezisková organizácia môže byť založená štátnou správou alebo samosprávou, súkromnou právnickou alebo fyzickou osobou. Môžu vzniknúť aj zo zákona ako

²https://www.researchgate.net/profile/Maria-Svidronova/publication/254006818_Kvantitativny_rast_a_akceptacia_sukromnych_neziskovych_organizacii_v_Slovenskej_republike/links/0c96052089353c7a11000000/Kvantitativny-rast-a-akceptacia-sukromnych-neziskovych-organizacii-v-Slovenskej-republike.pdf

³ ZÁKON Č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/595/20210901>

⁴ MAJDÚCHOVÁ, Helena – BUKOVOVÁ, Sylvia – HRUŠOVSKÁ, Dana – Neziskové organizácie: Vybrané problémy ekonomiky a manažmentu neziskových organizácií. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018 220 s. ISBN 978-80-225-4587-7

verejnoprávne organizácie. Z globálneho charakteru môže ísť o verejnoprospešné a vzájomne prospešné organizácie. Z hľadiska právnej formy poznáme organizácie založené podľa Obchodného zákonníka a na základe zákona o hospodárení s rozpočtovými prostriedkami štátneho rozpočtu či ostatných zákonov.⁴

Poznáme organizácie ziskové, ktoré nadobúdajú zisk z podnikateľskej činnosti, ako je napríklad predaj tovaru či služieb, ale za trhovú cenu. Potom poznáme organizácie neziskové, ktoré získavajú finančné prostriedky prostredníctvom fundraingu, od sponzorov, od štátu, ba dokonca samofinancovaním, ale za inú sumu než trhovú.

Či už sú organizácie ziskové, alebo neziskové, môžu sa ďalej deliť na **súkromné a verejné**. Medzi verejné zahŕňame buď štátne, alebo samosprávne organizácie.

Medzi organizácie spadajúce pod neziskový sektor patria nadácie, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, neinvestičný fond, občianske združenie, cirkev a náboženské spoločnosti, organizácie s medzinárodným prvkom a športová organizácia. Viac si o spomenutých organizáciách uvedieme v kapitole 1.4.

1.3 Vzťahy neziskových organizácií so spoločnosťou

Vzťah neziskových organizácií so štátom je takmer nevyhnutný práve z dôvodu nadobudnutia finančných prostriedkov. A však môžeme tu vidieť aj spoluprácu pri zákonodarnej činnosti. Organizácie môžu podať návrh na novelizáciu legislatívnych noriem a netreba zabudnúť, že štát vytvára legislatívne prostredie.

Samospráva môže organizácii pomôcť pri organizovaní referenda, zapojenia organizácie v komisii, alebo občanov pri riešení určitého problému obce. Zabezpečiť sociálne úlohy či poskytnúť poradenské služby pre obec.⁵

Zo začiatku sa môže zdať, že neziskový sektor a podnikateľské subjekty medzi sebou bojujú. A však oba subjekty našli medzi sebou rovnováhu. Podnikateľské subjekty môžu poskytovať finančné partnerstvo, darcovstvo a sponzoring. Na oplátku im organizácie spravujú reklamu vo forme umiestnenia napr. loga.

⁵ MAJDÚCHOVÁ, Helena – BUKOVOVÁ, Sylvia – HRUŠOVSKÁ, Dana – Neziskové organizácie: Vybrané problémy ekonomiky a manažmentu neziskových organizácií. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018 220 s. ISBN 978-80-225-4587-7

Aké vzťahy majú organizácie neziskového sektora a neziskové organizácie medzi sebou?⁵ Organizácie môžu vzájomne spolupracovať, usmerňovať sa a zadeľovať si úlohy. Môžu si stanoviť spoločný cieľ, alebo sa spojiť.

1.4 Právna úprava neziskových organizácií

Nadácie zriadené zákonom č. 34/2002 Z. z., ktoré vznikli za verejnoprospešným účelom, ako je napríklad ochrana kultúrnych či duchovných hodnôt. Ochrany životného prostredia či zdravia.⁶

Neziskové organizácie zriadené zákonom č. 35/2002 Z. z., ktoré poskytujú všeobecne prospešné služby.⁷

Zákon č. 40/1964 Zb. a Občianskym zákonníkom §20f až20j. **Záujmové združenia právnických osôb.**⁸

Zákon č. 83/1990 Zb. **o združovaní občanov.** Združenie je založené na dosahovanie cieľov určených členov.⁹

Neinvestičné fondy zriadené zákonom č. 147/1997 Z. z.. Združuje peňažné prostriedky na všeobecne prospešné účely, alebo za účelom humanitnej pomoci a pod.¹⁰

Náboženské spoločnosti upravené zákonom č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkvi a náboženských spoločností.¹¹

⁶ Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/34/20201001>

⁷ Zákon č. 35/2002 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 2017/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/35/20020301>

⁸ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20191201>

⁹ Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/83/>

¹⁰ Zákon č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1997/147/20201001>

¹¹ Zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkvi a náboženských spoločností <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/308/20170301>

Politické strany a hnutia upravuje zákon č. 424/1991 Z. z. o združovaní v politických stranách a politických hnutiach.¹²

1.4.1 Nadácie

„Nadácia je účelové združenie majetku, ktorý slúži na podporu verejnoprospešného účelu.“⁶ (Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, 2002)

„Nadácia je právnická osoba, ktorá sa zapisuje do registra mimovládnych neziskových organizácií.“⁶ (Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov)

Účely nadácie sú orientované hlavne na ochranu hodnôt kultúrnych a duchovných. Nadácia má aj rôzne humanitné ciele a účel ochrany ľudských práv, životného prostredia, zdravia, práv detí a mládeže. Rozvíjanie vzdelania, vedy, telesnej výchovy či pomoci jednotlivcovi. Do účelu nadácie patrí aj **pomoc** pri rôznych pohromách. Ak nadácia vykonáva svoju činnosť, ide hlavne o poskytovanie prostriedkov nepeňažného, alebo peňažného charakteru osobám,¹³ ktoré danú pomoc potrebujú.⁶

Rovnako má právo vykonávať akúkoľvek inú činnosť pokiaľ ide o verejnoprospešné účely. Pokiaľ hovoríme o majetku nadácie, platia tu tiež pravidlá. Minimálna výška nadačného imania musí byť v hodnote 6638€. Na každého jedného zakladateľa pripadá vklad v najnižšej hodnote 663€. Nutná je aj tvorba nadačného fondu, ktorý sa môže vytvoriť rozhodnutím, alebo zmluvou správnej rady či fyzickej, alebo právnickej osoby.⁵

Nadácia môže byť založená právnickou, alebo fyzickou osobou a zakladá sa nadačnou listinou.⁶ Ruší sa likvidáciou, alebo bez likvidácie. Medzi orgány a právomoci nadácie patrí správca, dozorná a správna rada. Najvyššiu právomoc má správna rada, ktorá napr. schvaľuje rozpočet a rozhoduje o nadácii. Dozorná rada vykonáva kontrolu nadácie. Správca koná v mene nadácie, ale nesmie byť členom správnej rady.⁵

¹² Zákon č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/424/20010926>

¹³ Tretia osoba (§ 5, písm. r.), zákon o ochrane osobných údajov, 18/2018, definícia) <https://knowwww.eu/nodes/5a79aba6c0d88e000102107f>

1.4.2 Neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby

„Nezisková organizácia je právnická osoba založená podľa tohto zákona, ktorá poskytuje všeobecne prospešné služby za vopred určených a pre všetkých používateľov rovnakých podmienok a ktorej zisk sa nesmie použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov ani jej zamestnancov, ale sa musí použiť v celom rozsahu na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb.¹⁴“ (Zákon č. 213/1997 Z. z. - Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, Prvý oddiel §2)

Medzi všeobecne prospešné poskytované služby zaraďujeme zdravotnú, humanitárnu či sociálnu starostlivosť a pomoc. Rovnako k všeobecne prospešným službám zaraďujeme obnovu, tvorbu, ochranu či rozvoj a prezentáciu duchovných a kultúrnych hodnôt. Rozvoj telesnej kultúry a výchovu či vzdelávanie. Informačné služby, vývoj, výskum a vedecko-technické služby. Ochranu zdravia obyvateľstva a tvorbu životného prostredia. Služby na podporu zamestnanosti a regionálneho rozvoja. Zabezpečovanie obnovy bytového fondu, správy, bývania a údržby.¹⁴

Neziskovú organizáciu môže založiť štát, právnická osoba alebo fyzická osoba zakladateľskou listinou, ktorá musí mať podpis každého jej zakladateľa, ktorý je overený notárom. Nezisková organizácia rovnako ako nadácie zaniká s likvidáciou, alebo bez likvidácie. Nezisková organizácia môže splynúť s inou neziskovou organizáciou, alebo sa zlúčiť či preniesť svoj majetok na inú organizáciu.¹⁵

Nezisková organizácia má **orgány** ako je správna rada, dozorná rada a riaditeľ. Medzi najvyšší orgán neziskovej organizácie je zaradená správna rada. Riaditeľ koná v mene organizácie a riadi jej činnosť. Kontrolný orgán neziskovej organizácie je dozorná rada, ktorá rovnako ako v nadácii schvaľuje ročnú účtovnú závierku, kontroluje vedenie účtovných kníh, upozorňuje na slabé stránky a usporadúva stretnutia.

1.4.3 Neinvestičný fond

„Fond je neziskovou právnickou osobou, ktorá združuje peňažné prostriedky určené na plnenie všeobecne prospešného účelu alebo individuálne určenej humanitnej pomoci pre

¹⁴ Zákon č. 213/1997 Z. z. – Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-213#oddiel1>

¹⁵ MAJDÚCHOVÁ, Helena – BUKOVOVÁ, Sylvia – HRUŠOVSKÁ, Dana – Neziskové organizácie: Vybrané problémy ekonomiky a manažmentu neziskových organizácií. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018 220 s. ISBN 978-80-225-4587-7

*jednotlivca alebo pre skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou.*¹⁶“ (Zákon č. 147/1997 Z. z. – Zákon o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady slovenskej republiky, Základné ustanovenia §2)

Všeobecne prospešný účel je v zákone takmer definovaný rovnako ako pre neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby. Medzi účel sa radí aj ochrana ľudských práv, podpora zdravia, vzdelávania, životného prostredia a duchovných hodnôt a tvorba či rozvoj sociálnych služieb.¹⁷

Zriadenie neinvestičného fondu môže byť právnickou alebo fyzickou osobou vo forme zmluvy, alebo zriaďovacej listiny. Zriaďovacia zmluva obsahuje aj štatút fondu ktorý hovorí o špecifikáciách fondu, účele, orgánoch, výdavkoch na fond, vysporiadaní majetku, osobu, ktorá bude oprávnená a vyhlásená za zriaďovateľa.

Ak uplynie vymedzený čas, alebo sa dosiahne účel na ktorý bol fond zriadení, fond sa ruší. Rovnako nastane zrušenie, splnutie či zlúčenie fondu ak sa tak správna rada rozhodne. V prípade v ktorom fond vyhlási konkurz ale návrh bude zamietnutý, fond sa zruší. Správna rada a správca patria medzi orgány neinvestičného fondu, pokiaľ nie sú určené iné orgány štatútom.¹⁷

1.4.4 Občianske združenie

Občianske združenie, alebo inak definovanie združovania občanov máme presne vymedzené v Zákone č. 83/1990 Zb. – Zákon o združovaní občanov. Občianske združenie obsahuje viac jednotlivcov s rovnakým cieľom za účelom naplnenia osobných záujmov, alebo záujmov občanov. Právnické osoby sa môžu stať tiež členom občianskeho združenia.¹⁸

Úvodné ustanovenie §1 nám hovorí **o práve slobodného združovania sa občanov** bez povolenia zo strany štátu. §2 Spomína povolenie zakladať pod občianskym združením hnutia, zväzy, spoločnosti, spolky, odborové organizácie a iné občianske združenia. ¹⁸ Je

¹⁶ Zákon č. 147/1997 Z. z. – Zákon o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady slovenskej republiky <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-147>

¹⁷ MAJDÚCHOVÁ, Helena – BUKOVOVÁ, Sylvia – HRUŠOVSKÁ, Dana – Neziskové organizácie: Vybrané problémy ekonomiky a manažmentu neziskových organizácií. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018 220 s. ISBN 978-80-225-4587-7

¹⁸ Zákon o združovaní občanov – Zákon č. 83/1990 Zb. – úplné znenie <https://www.vyvlastnenie.sk/predpisy/zakon-o-zdruzovani-obcanov/>

zakázané, aby bol jedinec členom občianskeho združenia proti svojej vôli, alebo aby bol akokoľvek trestaný za členstvo v občianskom združení. Jedinec má **právo slobodne sa rozhodovať** o prerušení členstva či vystúpení z občianskeho združenia.

Tvorenie občianskych združení za cieľom porušovania akýchkoľvek práv občanov, alebo porušovania zákonov a ústavy, nie sú dovolené. Bližšie špecifikovanie nájdeme v §4.

Občianske združenie môže vzniknúť, len ak je splnená podmienka troch jedincov, medzi ktorými musí aspoň jedna osoba spĺňať minimálny vek 18 rokov. Vzniká registráciou. V návrhu na registráciu je nutné uviesť rodné číslo, priezvisko, meno a bydlisko osôb, ktorí sa stanú členmi občianskeho združenia a návrh podpíšu. Členovia si volia osobu staršiu ako 18 rokov, ktorá bude vystupovať a právne konať pod menom združenia. Združenie zaniká po právoplatnom rozhodnutí ministerstva, zlúčením s iným združením alebo dobrovoľným rozpustením.

1.4.5 Cirkev a náboženské spoločnosti

Ide o združenie osôb so vzájomne zdieľajúcou vierou na dobrovoľnej báze. Cirkev a náboženské spoločnosti sú právnickou osobou, ktorá má tiež svoje orgány, štruktúru, obrady a vnútorné predpisy. Majú možnosť založenia spoločenstiev.¹⁹

1.4.6 Organizácie s medzinárodným prvkom

Zákon č. 116/1985 Zb. o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom v Československej socialistickej republike, pod ktorou rozumieme medzinárodnú organizáciu so zahraničnými príslušníkmi alebo nevládnou organizáciu.²⁰ Táto norma nám ustanovuje, že **na Slovensku** môžu pôsobiť, mať činnosť alebo sídliť organizácie s medzinárodným prvkom **výhradne s povolením** podľa vyššie spomenutého zákona.²⁰ Medzinárodná nevládna organizácia môže zastupovať záujmy dotýkajúce sa Slovenska. Len Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky môže vydať povolenie na zriadenie danej organizácie, za podmienky dodania potrebných náležitostí ako je obsah činnosti organizácie a organizačný poriadok. Je nutné uviesť informácie ako je priezvisko, meno, dátum

¹⁹ MAJDÚCHOVÁ, Helena – BUKOVOVÁ, Sylvia – HRUŠOVSKÁ, Dana – Neziskové organizácie: Vybrané problémy ekonomiky a manažmentu neziskových organizácií. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018 220 s. ISBN 978-80-225-4587-7

²⁰ Zákon č. 116/1985 Zb. – Zákon o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom v Československej socialistickej republike <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1985-116>

narodenia, rodné číslo a adresu trvalého bydliska štatutárneho orgánu organizácie s medzinárodným²⁰ prvkom.²¹

1.4.7 Športová organizácia

Zákon č. 440/2015 Z. z. – Zákon o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, druhá hlava §8²² definuje športovú organizáciu ako právnickú osobu, ktorou nie je verejný orgán a jej cieľom je vykonávať športovú činnosť. Športová organizácia má povinnosť zápisu do registra právnických osôb v športe a tak isto po uzavretí zmluvy s akoukoľvek osobou ktorá vykonáva šport, do 30 dní od uzavretia zmluvy predložiť zmluvu na jej vedenie v evidencii zmlúv a dohôd.

1.5 Manažment a neziskové organizácie

Pokiaľ je podnik s. r. o., v. o. s., k. s., alebo n. o. nevyhnutnosť prítomnosti manažmentu je všade rovnaká. Bez manažmentu by v spoločnosti nastal chaos. Definícia manažmentu nám hovorí, že: „*Manažment je ucelený súbor činností, ktorými riadiaci subjekt cielavedome pôsobí na riadený objekt za účelom dosiahnutia čo najvyššej hodnoty pre vlastníkov, zamestnancov a zákazníkov.*”²³ (MAJTÁN, 2016)

Aby bola organizácia efektívna a neplytvala svojim potenciálom je nutné aby manažment obsahoval manažérske rozhodovanie, získavanie informácií, strategický manažment, plánovanie, organizovanie, kontrolu, komunikáciu, vedenie ľudí či riadenie ľudských zdrojov. Nesmieme však zabudnúť ani na motiváciu.

Neziskové organizácie sú vystavené rôznym skutočnostiam ako je:

- Neziskové organizácie sa nesústreďujú v prvom rade na zisk, ale na pomoc zlepšenia úrovne života či už občanom, alebo okoliu
- Tak isto ako ostatné spoločnosti, tak aj nezisková organizácia musí čeliť konkurencii. Buď jej pomôže Goodwill, imidž, alebo sféra na ktorú je orientovaná

²¹ PETIJOVÁ, Mgr Martina. Mimovládne neziskové organizácie na Slovensku. <https://media1.webgarden.cz/files/media1:5105942fb6540.pdf.upl/neziskov%C3%A9%20organiz%C3%A1cie.pdf>

²² Zákon č. 440/2015 Z. z. Zákon o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-440>

²³ MAJTÁN, Miroslav a kol. – Manažment. Bratislava: Sprint 2 ,2016. 408 s. ISBN: 978-80-89710-27-0

- Na financovanie neziskových organizácií môže vplývať úprava legislatívy čo môže zapríčiniť nedostatok financií na svoju činnosť. Organizácia je nútená hľadať iné spôsoby získania peňažných prostriedkov
- 21. storočie je vnímané za dobu technického, technologického, alebo akéhokoľvek iného pokroku. Organizácia potrebuje nazhromažďovať veľa informácií a na základe ich spracovania správne rozhodovať a podať spoločensky očakávaný výkon
- Organizácie môžu čeliť nedostatku dobrovoľníkov, nakoľko pomoc ľuďom nie je zvyčajne ohodnotená, tým pádom nemotivuje nových ľudí aby sa do činnosti zapojili
- Pestrosť zákazníkov je v neziskových organizáciách oveľa častejšia než v tých ziskových. Uspokojiť potreby všetkých strán sa môže stať náročnou úlohou
- Organizácia musí rovnako dodržiavať legislatívne predpisy a je nutné aby vykazovala účtovnú závierku podľa predpisov.²⁴

1.5.1 Strategický manažment v neziskových organizáciách

„Stanovenie stratégie organizácie je po definícii jej poslania jedným zo základných predpokladov pohybu vpred. Treba si uvedomiť, kam chce vaša organizácia dôjsť, aké podmienky musí na tejto ceste rešpektovať a ktoré prekážky musí prekonať.“²⁵
 (PLAMÍNEK, 1996)²⁶

Stratégia v neziskových organizáciách musí nasledovať cieľ, zámer a spôsob dosiahnutia výsledku. Organizácia musí dbať na legislatívu a dlhodobú udržateľnosť. Musí sledovať trendy, vyvíjať sa a prichádzať s novými nápadmi. Pracovníci, dobrovoľníci, alebo manažéri často využívajú svoje znalosti či už ide o matematiku, štatistiku, psychológiu, alebo iné vedné disciplíny. Nezisková organizácia je vystavená riziku rovnako ako organizácia zisková a musí čeliť rôznym nástrahám. V organizácii sa musia využiť vedomosti, skúsenosti a kritické myslenie.²⁷

²⁴ MAJDÚCHOVÁ, Helena – BUKOVOVÁ, Sylvia – HRUŠOVSKÁ, Dana – Neziskové organizácie: Vybrané problémy ekonomiky a manažmentu neziskových organizácií. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018 220 s. ISBN 978-80-225-4587-7

²⁵ PLAMÍNEK, J. a kolektív: Řízení neziskových organizací. Praha: Nadace Lotos, 1996, s 115

²⁶ VNENČÁKOVÁ, ING ZUZANA; SOJÁK, MGR PETR. BAKALÁRSKA PRÁCA. https://is.muni.cz/th/f1h6t/Manazmant_neziskovych_organizacii_pre_socialnych_pedagogov.pdf#page=54&zoom=100,148,114

²⁷ MAJDÚCHOVÁ, Helena – BUKOVOVÁ, Sylvia – HRUŠOVSKÁ, Dana – Neziskové organizácie: Vybrané problémy ekonomiky a manažmentu neziskových organizácií. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018 220 s. ISBN 978-80-225-4587-7

1.6 Financovanie NO a zdroje financovania

V neziskovom sektore sa väčšinou poskytujú služby **za inú, než trhovú cenu** na rozdiel od ziskového sektora kde má tovar na trhu trhovú hodnotu a často krát prevahu. Medzi **príjmy neziskových organizácií** patrí napríklad príjem z predaja majetku, prenájmu, reklamy, členských príspevkov a sponzorstva v športe **a podnikateľskej činnosti**. Neziskové organizácie sú často odkázané na tretiu osobu, ktorá zastrešuje náklady. Z dôvodu neustálej zmeny cien a požiadaviek trhu, je nutné aby neziskové organizácie **svoje príjmy diverzifikovali, zabezpečili si finančný mix** a tým umožnili prístup k plynulému príjmu bez ohľadu na riziká, ktoré trh prináša.

Financovanie organizácie môže byť z viacerých zdrojov. Nasledujúca tabuľka nám bližšie vymenuje zdroje financovania NO.

Tabuľka 2 Zdroje financovania NO

Zdroje financovania NO	
Externé zdroje financovania	Interné zdroje financovania
Fundraising	Samofinancovanie
Grant zo strany štátu a štátnych rozpočtov	Podnikateľská činnosť
Oslobodenie od cla, dane a ostatných poplatkov zo strany štátu	Predaj vlastných výrobkov, poskytovanie služieb
Financovanie zo strany obcí	Poskytovanie poradenstva
Financovanie zo strany EÚ	Usporiadanie kurzov a búr
Financovanie zo strany podnikateľských subjektov	Usporiadanie plesov, lotérií a podobných akcií
Dary a členské príspevky	

Zdroj: vlastné spracovanie

Organizácie môžu nadobudnúť financie samofinancovaním alebo fundraisingom. Pokiaľ sa hovorí o samofinancovaní, môžeme si predstaviť organizáciu ktorá je schopná nadobudnúť príjmy **vlastnou podnikateľskou činnosťou**. Neziskové organizácie ktoré majú menšiu schopnosť samofinancovania musia siahnuť po externých zdrojoch, vtedy sa hovorí o fundraisingu.

Tak isto ako ziskové organizácie aj neziskové musia mať **zdokumentovaný** každý **pohyb peňazí**. Nesmie nastať situácia v ktorej darca poskytne financie organizácii a nebude mať doložené dokumenty, kde sú cesty financií presne zaznamenané. Môžu nastať situácie v ktorých neziskové organizácie poskytnuté množstvo nevyužijú v plnej sume a v tom

prípade si ich darca buď pýta späť, alebo sa suma prenesie do ďalšieho hospodárskeho alebo kalendárneho roku.

Aby darca mohol vedieť a dôverovať danej organizácii, spolieha sa na zostavený a odprezentovaný **projekt** s presným účelom umiestnenia peňazí v odprezentovaných položkách. Často sa môže stať, že projekt má dostatok financií, ale samotná prevádzka organizácie sa dostáva do problémov.

Na trhu sa nachádza veľa neziskových organizácií, veľa ďalších firiem a podnikov. Darca potrebuje dostať najdôležitejšiu informáciu, ktorá hovorí o tom, že daná organizácia existuje. Samotná existencia organizácie nestačí a je priam nevyhnutné aplikovať marketing a občas začať súťaž s konkurenciou. V opačnom prípade sa môže stať, že organizácia nedostane dostatok financií, alebo príde o darcu.

Keď má organizácia správny marketing, konkurencie schopnosť, projekt a darcu, stále potrebuje jednu náležitosť bez ktorej sa nezaobíde žiaden podnik na svete. Podnik potrebuje **cieľ** aby nenastala situácia v ktorej nebude dostatok finančných zdrojov a bude nútený pokryť činnosť vlastnými zdrojmi. Mohlo by prísť k zániku ak by na to organizácia nemala náležité peňažné prostriedky.

Získavanie finančných zdrojov je pre organizáciu náročné ako sme už mohli zistiť v uvedených informáciách. Dôvera človeka sa získava veľmi ťažko, ale je jednoduché ju stratiť. Práve z uvedeného dôvodu si musí dať pozor na spôsob nakladania s peňažnými prostriedkami od darcov. K nadobudnutiu dôvery môže dopomôcť umožnenie náhľadu darcovi do dokumentov s jeho financiami a spôsobom ich implementácie.²⁸

1.6.1 Externé zdroje financovania NO a fundraising

Jeden z účinných externých zdrojov financovania je práve oslobodenie od cla, dane a podobných poplatkov zo strany štátu k organizácii. Oslobodenie od dane organizácia nenadobúda pokiaľ ide o príjmy z predaných majetkov, nájomného a podobne. Štát môže organizácii poskytnúť finančné prostriedky alebo inak povedané grant, alebo uzavrieť určitý druh zmluvy s dohodou. A organizácia to môže štátu vrátiť formou poskytnutia služieb.

²⁸ BUKOVOVÁ, Sylvia. *Financovanie tretieho sektora v SR : výzvy a perspektívy*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4 (brož.).

Organizácia čerpá financie aj zo štátnych rozpočtov. Obec môže tiež finančne podporiť organizácie.

Neziskové organizácie majú možnosť získať financie aj vďaka zdrojom EÚ, podnikateľských subjektov, alebo od rôznych iných darcov.²⁹

Fundraising je činnosť vďaka ktorej si organizácia zabezpečuje peňažný príjem či už od darcov, sponzorov či dobrovoľníkov. Vďaka fundraisingu organizácia nadobúda finančné prostriedky na plnenie a uskutočňovanie svojich projektov a zabezpečenie svojej vlastnej existencie. Nemusí ísť vždy iba o nadobudnutie hodnôt vo finančnej podobe, ale môže ísť aj o vecný príjem. Fundraisingom organizácia zastrešuje aj obstaranie a získanie peňažných a materiálnych prostriedkov.

Na vedenie fundraisingu je nutné organizáciu zviditeľniť a uviesť do verejnosti náležité plány. Organizácii nesmie chýbať stratégia či správny manažment. Je nutné zaujať sponzora ktorý si spomedzi konkurencie vytypuje projekt, ktorý je ochotný sponzorovať. Samozrejme je vhodná diverzifikácia príjmu. To znamená, že jeden projekt môže byť financovaný viacerými sponzormi či darcami a podobne.²⁸

Štátne inštitúcie a samospráva patrí tiež medzi externé zdroje financovania. Môže ísť o financovanie zo strany ministerstva. Približne raz za rok sa vyhlási súťaž, na ktorej sa organizácie môžu uchádzať o dotácie za pomoci grantových systémov ministerstva.

Niektoré organizácie majú tento nárok určený v zákone, ako je napríklad cirkev a náboženské spoločnosti či politické strany. Podporu môžu organizácie nadobudnúť aj od mestských a okresných úradov či krajov.

Podniky a podnikatelia poskytujú tiež granty. Na to, aby organizácia získala finančné prostriedky je nutné, aby vypracovala a zaslala písomnú žiadosť, ktorá obsahuje všetky nutné informácie o projekte, rozpočte, poslaniach a cieľoch. Na základe žiadosti sa podniky a podnikatelia rozhodnú či finančné prostriedky organizácii poskytnú, alebo nie.

²⁹ MAJDÚCHOVÁ, Helena – BUKOVOVÁ, Sylvia – HRUŠOVSKÁ, Dana – Neziskové organizácie: Vybrané problémy ekonomiky a manažmentu neziskových organizácií. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018 220 s. ISBN 978-80-225-4587-7

Darcovia, nadácie a nadačné fondy patria k externým zdrojom financovania neziskových organizácií a je možné ich získať či už na Slovensku, ale aj v zahraničí, ako je napríklad Open Society Fund Praha.

Darcom môže byť ktokoľvek či už ide o dobrovoľníka, člena organizácie, dobrovoľníci z podobného odvetvia, predplatitelia časopisov.³⁰

Členské príspevky a daňové úľavy sú časté formy financovania organizácie. Občianske združenie, politické strany, profesijné komory, družstvá, náboženské spoločnosti a cirkev najčastejšie využívajú členské príspevky.

Daňové výdavky spadajú pod náklady akejkoľvek organizácie. V organizácii je nutné deliť činnosti na činnosť, ktorá podlieha zdaneniu a činnosť, ktorá zdaneniu nepodlieha. Činnosti a príjmy, ktoré sú vykonávané a nadobudnuté za iným cieľom než podnikateľským, či nadobudnutím zisku, ako napríklad rôzne dotácie, sú oslobodené od dane.

Pokiaľ je organizácia založená na podnikanie, musí v zdaňovacom období podať daňové priznanie. Pokiaľ organizácia nie je založená za účelom vykonávania podnikateľskej činnosti a nadobudla príjmy, ktoré nie sú predmetom dane, alebo príjmy za ktoré sa vyberá daň, daňové priznanie podať nemusí.³¹

1.6.2 Interné zdroje financovania NO a samofinancovanie

Medzi interné zdroje financovania neziskových organizácií môžu patriť aj príjmy členov neziskovej organizácie, príjmy zakladateľov, príjmy z predaja majetku na ktoré nespadá oslobodenie od dane a podobne.

Samofinancovanie v neziskových organizáciách môže prebiehať formou zužitkovania svojich materiálnych, ľudských, finančných zdrojov ba dokonca aj know-how za účelom splnenia cieľov na ktoré bola organizácia založená. Samofinancovanie zastrešuje vlastné zdroje príjmu organizácie, ktoré slúžia na zabezpečenie jej chodu ako je napríklad

³⁰ REKTOŘÍK, Jaroslav – Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení, 2. vydanie.: Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., 2007. 187 s. ISBN 978-80-86929-25-5

³¹ DOBEŠOVÁ, Marcela – FENIKOVÁ, Magdaléna – VRŠÁKOVÁ, Jana – ŠALKOVIČOVÁ, Ingrid – Účtovná závierka a zdaňovanie príjmov neziskových účtovných jednotiek. 2. vydanie.: Varínska tlačiareň/Elektro AB, s. r. o., 2019. 81 s. ISBN 978-80-972242-1-9

pokrytie nákladov. Samofinancovanie sa môže vždy hodiť nakoľko nie vždy môže byť zaručený príjem z externých zdrojov.

Získavanie vlastných zdrojov môže prebiehať formou predaja produktov za pomoci vlastnej výroby ako je napríklad maľovanie obrazov a podobne. Neziskový sektor si môže nechať platiť za poskytované služby, pomoc či poskytnutie bývania a nájmu. Medzi získanie zdrojov patrí aj investovanie a poskytnutie členstva.³²

Vlastná podnikateľská činnosť organizácií môže byť okrem predaja vlastných výrobkov či hospodárskej činnosti ako je poradenstvo, kurzy, služby aj organizovanie búr, aukcií, plesov, lotérií a podobných akcií.³³ Organizácia, ktorá nie je zriadená, alebo založená na podnikanie a získa oprávnenie či povolenie na podnikanie, musí podať žiadosť o registráciu správcu **dane**.³⁴

1.7 Podnikanie NO

Na Slovensku často prevládajú neziskové organizácie, ktoré nevykonávajú vlastnú podnikateľskú činnosť s cieľom dosiahnutia zisku. Medzi podnikaním neziskových organizácií a ziskových organizácií je pár rozdielov. Prvý rozdiel je predovšetkým ten, že neziskové organizácie vykonávajúce podnikateľskú činnosť, majú za cieľ uspokojiť **potreby tých, ktorí to naozaj potrebujú**, na rozdiel od ziskových organizácií, ktoré sa snažia dosiahnuť cieľ ziskovosti vo svoj prospech bez ohľadu na pomoc ostatným. Ak činnosť ziskovej organizácie niekomu pomôže, tak to vníma predovšetkým ako bonus no nie ako cieľ.

³² BUKOVOVÁ, Sylvia. *Financovanie tretieho sektora v SR : výzvy a perspektívy*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4 (brož.).

³³ REKTOŘÍK, Jaroslav – *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*, 2. vydanie.: Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., 2007. 187 s. ISBN 978-80-86929-25-5

³⁴https://www.financnasprava.sk/img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Aktualne/DP/DPPO/2020/2020.01.20_9_PO_2020_IM.pdf - Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky: Informácia k daňovníkom nezriadeným alebo nezaloženým na podnikanie, daňová a účtovná problematika

Existujú organizácie, ktorým zákon³⁵ zakazuje podnikat', ale organizácie, ktoré to zakázané nemajú, musia príjmy z podnikateľskej činnosti zdaňovať.³⁶

V nasledujúcej tabuľke č. 3 uvedieme typy organizácií a možnosť ich podnikania :

Tabuľka 3 Podnikanie neziskových organizácií

Podnikanie neziskových organizácií			
Typ neziskovej organizácie	Právo vykonávať podnikateľskú činnosť	Podmienky k podnikaniu	Definovanie v Zákone 112/2018
Neinvestičný fond	Bez oprávnenia podnikat'	Je zakázané používať prostriedky fondu na podnikanie a financovanie činnosti politických strán	NF patrí medzi subjekty sociálnej ekonomiky, ale nemôže byť sociálnym podnikom
Nadácia	S výnimkou charitatívnej lotérie, nadácia nemôže podnikat'	Môže prevádzkovať len charitatívnu lotériu, nájom, kultúrne vzdelávanie, športové či spoločenské akcie, ak sa činnosti stotožňujú s verejnoprospešným cieľom nadácie	Pokiaľ nadácia vykonáva hospodársku činnosť s vymedzeným predmetom podnikania, môže byť sociálnym podnikom
Nezisková organizácia poskytujúca verejnoprospešné služby	Povolené vykonávanie podnikateľskej činnosti za predpokladu dodržania podmienky , podľa ktorej bola organizácia založená	Podnikanie podľa osobitných predpisov, za predpokladu zachovania kvality poskytovaných služieb, na ktoré bola organizácia založená	Ak nezisková organizácia poskytujúca verejnoprospešné služby vykonáva hospodársku činnosť, môže byť sociálnym podnikom

³⁵ ZÁKON Č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, [cit. 2022-04-07]
<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/595/20210901>

³⁶ DOBEŠOVÁ, Marcela – FENIKOVÁ, Magdaléna – VRŠÁKOVÁ, Jana – ŠALKOVIČOVÁ, Ingrid – Účtovná závierka a zdaňovanie príjmov neziskových účtovných jednotiek. 2. vydanie.: Varínska tlačiareň/Elektro AB, s. r. o., 2019. 81 s. ISBN 978-80-972242-1-9

Občianske združenie	Nie je špecifikovaná podnikateľská činnosť	Nutné uviesť predmet podnikateľskej činnosti	Ak združenie vykonáva hospodársku činnosť, môže byť sociálnym podnikom
---------------------	--	--	--

Zdroj: *vlastné spracovanie na základe informácií z www.socialnaekonomika.gov*³⁷

Medzi **podnikateľské činnosti** neziskových organizácií môže patriť napríklad **predaj vlastných výrobkov**. Prevádzkovanie **inej hospodárskej činnosti** ako je napríklad poradenstvo, kurzy, služby súvisiace s výpočtom techniky a podobne. Môžu tak isto **prevádzkovať rôzne burzy, plesy, aukcie, lotérie a podobné akcie**. **Ceny** služieb a tovarov neziskových organizácií **sa neuvádzajú v trhovej sume**.³⁸

Medzi neziskové organizácie, ktoré môžu vykonávať podnikateľskú činnosť patria neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby.

Politické strany a hnutia, nadácie a neinvestičné fondy nemôžu vykonávať podnikateľskú činnosť.

Organizácie, ktoré nemajú právne stanovenú oblasť ohľadne podnikania, sú občianske združenia, záujmové združenia právnických osôb, cirkvi a náboženské spoločnosti.

Zákon č. 595/2003 Z. z.³⁹ nám bližšie špecifikuje daň z príjmov a predmety dane. Nasledujúce zákony presnejšie definujú konkrétnu neziskovú organizáciu a jej podnikateľskú činnosť:

Nadácie podľa zákona č. 34/2002 Z. z. – Zákon o nadáciách o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov⁴⁰, ktorý hovorí, že pokiaľ nejde o prevádzkovanie charitatívnej lotérie, **nadácia nesmie podnikat'**.

³⁷ https://socialnaekonomika.gov.sk/wp-content/uploads/2020/11/Pravna-uprava-MNO-a-moznosti-podnikania_priloha.pdf

³⁸ REKTOŘÍK, Jaroslav – Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení, 2. vydanie.: Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., 2007. 187 s. ISBN 978-80-86929-25-5

³⁹ ZÁKON Č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmov, <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/595/20210901>

⁴⁰ Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/34/20201001>

Neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby majú zákonom č. 2013/1997 Z. z. – Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, **povolené podnikat'** podľa osobitných predpisov, pokiaľ bude využitie majetku v prospech kvality, rozsahu a dostupnosti služieb za akým účelom bola organizácia založená.⁴¹ Nesmie sa však podieľať na podnikaní iných osôb. Nezisková organizácia má povinnosť viesť oddelene náklady a výnosy týkajúce sa všeobecne prospešných služieb a náklady a výnosy, ktoré sa dotýkajú podnikateľskej činnosti.

Neinvestičný fond podľa zákona č. 147/1997 Z. z.⁴² – Zákon o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z.⁴³ **nesmie použit' prostriedky fondu na podnikateľskú činnosť**, alebo poskytnúť finančné prostriedky politickým stranám či hnutiam.⁴⁴

Zákon o združovaní občanov – Zákon č. 83/1990 Zb.⁴⁵ bližšie **nešpecifikuje podnikateľské činnosti** občianskeho združenia. Rovnako to isté platí pre Zákon č. 116/1985 Zb. – Zákon o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom v Československej socialistickej republike⁴⁶ a Zákon č. 308/1991 Zb. – Zákon o slobode náboženskej viery a postavení cirkvi a náboženských spoločností.

Organizácia, ktorá spadá pod daňovníkov, ktorí nie sú založení za účelom podnikania a žiadajú o oprávnenie či povolenie na podnikanie, sú zároveň povinní požiadať o registráciu správcu dane.

Medzi **príjmy patriace** k predmetom dane sú:

- Akýkoľvek príjem z činnosti, na základe ktorých je možné dosiahnuť zisk
- Predaj majetku

⁴¹ Zákon č. 213/1997 Z. z. – Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-213#oddiel1>

⁴² Zákon č. 147/1997 Z. z. – Zákon o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady slovenskej republiky <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-147>

⁴³ Zákon č. 207/1996 Z. z. o nadáciách <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/207/19960901.html>

⁴⁴ Zákon č. 213/1997 Z. z. – Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-213#oddiel1>

⁴⁵ Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/83/>

⁴⁶ Zákon č. 116/1985 Zb. – Zákon o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom v Československej socialistickej republike <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1985-116>

- Príjem za nájomné
- Príjem z reklamy
- Príjem z členských príspevkov
- Príjem, z ktorého sa daň vyberá podľa § 43 zákona o dani z príjmov zrážkou
- Príjem na základe uzatvorenej zmluvy o sponzorstve v športe⁴⁷

Medzi **príjmy nepatriace** k predmetom dane sú:

- §50 zákona o dani z príjmov – prijatý podiel zaplatenej dane
- Príjmy nadobudnuté darovaním (okrem darov od držiteľa poskytnutých poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti) a dedením
- Podiel vyplácaný zo zisku družstva či obchodnej spoločnosti ⁴⁷

Nech už sa nezisková organizácia rozhodne pre podnikateľskú činnosť, nesmie zabúdať, že zisk nadobudnutý z danej činnosti musí využiť **v prospech cieľov, za akými bola založená.**

Medzi **riziká** s ktorými sa neziskové organizácie môžu stretnúť patrí nestotožňovanie sa sponzorov či darcov s podnikateľskou činnosťou organizácie. Je ťažké nadobudnúť financie na štart so samofinancovaním. Medzi ďalšie riziko patrí **odklonenie sa od cieľa**, za ktorým bola organizácia založená, z dôvodu väčšieho sústredenia sa na podnikateľskú činnosť. **Financie** nadobudnuté samofinancovaním je nutné sústrediť na činnosti mimo samofinancovanie organizácie t. j. **na nepodnikateľskú činnosť** z dôvodu nedostatočných projektových financií. Riziko **zadĺženia sa**, čo by mohlo viesť k zániku organizácie. **Zničenie dobrého mena** organizácie.⁴⁸

Pokiaľ chce podnik vykonávať podnikateľskú činnosť musí taktiež identifikovať jasné **poslanie a víziu** či **hodnoty** organizácie. Správne **rozhodovanie**, na ktorom sa angažuje viac účastníkov. Dodržiavanie **cieľov**, za ktorými je organizácia založená. Schopnosť **analyzovať okolie** a vytvárať **vzájomné vzťahy** s okolím. **Schopnosť riadenia, plánovania, monitorovania** či **vyhodnocovania**. Prispôsobovanie sa trhu, neustále **vzdelávanie**, zodpovednosť a právnické zručnosti sú pre organizáciu nutné.⁴⁸

⁴⁷https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Aktualne/DP/DPPO/2020/2020.01.20_9_PO_2020_IM.pdf

⁴⁸http://www.cpf.sk/files/files/Prirucka_podnikania_MVO.pdf

2 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej záverečnej práce je vymedziť a charakterizovať súkromné neziskové organizácie v SR so zameraním na špecifiká ich financovania s dôrazom na možnosť podnikania a následne aplikovať získané teoretické poznatky vo vybranej neziskovej organizácii.

Na naplnenie primárneho cieľa je nutné stanoviť čiastkové ciele v teoretickej i praktickej časti práce.

Obsahom cieľov teoretickej časti je:

- charakterizovať neziskové organizácie
- predstaviť typológiu a vzťahy neziskových organizácií so spoločnosťou a uviesť definície základných pojmov
- charakterizovať financovanie neziskových organizácií
- identifikovať možnosti podnikania neziskových organizácií

Ciele, ktoré naplníme v praktickej časti, sú:

- charakterizovať činnosť neziskovej organizáciu Ošetrovateľské centrum/ZSS Slniečny dom
- charakterizovať ľudský kapitál a identifikovať zdroje financovania v organizácii
- uskutočniť finančnú analýzu organizácie
- identifikovať podnikateľskú činnosť danej organizácie
- zhrnúť a zhodnotiť výsledky činnosť
- navrhnúť rozšírenie podnikateľskej činnosti organizácie

3 Metodika práce a metody skúmania

Na spracovanie bakalárskej práce sme získavali informácie potrebné na skúmanie a oboznámenie sa s problematikou neziskových organizácií. Postupne sme si na zostavenie teoretickej a praktickej časti určili nutné pracovné postupy a vedecké metódy.

3.1 Charakteristika objektu skúmania

Objektom skúmania bakalárskej práce je nezisková organizácia, ktorej hlavným cieľom je poskytovanie služieb verejnosti. Nezisková organizácia služby alebo tovar neposkytuje za trhovú cenu a často je odkázaná na finančnú výpomoc tretej strany. Organizácia musí klásť dôraz na neustále tvorenie projektov na prilákanie tretích osôb a ich finančných prostriedkov a zároveň preukazovať svojou činnosťou spoľahlivosť a prebudiť dôveru okolia, v ktorom sa pohybuje. V praktickej časti sme uviedli neziskovú organizáciu ZSS Slnečný dom, n. o./Ošetrovateľské centrum. Aby nezisková organizácia ZSS Slnečný dom mohla vykonávať podnikateľskú činnosť, založila si spoločnosť s ručením obmedzeným s podnikateľským menom Ošetrovateľské centrum.

3.2 Pracovné postupy

V teoretickej časti sme predstavili danú problematiku na Slovensku a v zahraničí. Na lepšie pochopenie danej problematiky bolo nutné štúdium teoretických poznatkov z oblasti neziskového sektora. Charakterizovali sme neziskové organizácie, uviedli ich typológiu a právnu formu na základe legislatívy a knižných zdrojov, uviedli manažment a financovanie až po podnikanie neziskových organizácií.

V praktickej časti sme sa zamerali na aplikáciu nadobudnutých vedomostí získaných o neziskových organizáciách z teoretickej časti. Teoretické vedomosti sme využili v praxi na hodnotení činnosti neziskovej organizácie ZSS Slnečný dom, n. o./Ošetrovateľské centrum. Organizáciu sme najskôr charakterizovali, uviedli jej hlavné ciele, následne sme uskutočnili finančnú analýzu na základe spracovávaní nadobudnutých číselných hodnôt za pomoci Excelu a Wordu. V diskusii navrhujeme spôsob podnikania.

3.3 Spôsob získavania údajov a ich zdroje

Spôsob získavania údajov sme realizovali hlavne online formou z elektronických a knižných dostupných zdrojov pri dodržaní všetkých protipandemických opatrení z dôvodu

vypuknutia vírusu covid-19. Informácie sú rovnako čerpané zo zákonov, registra účtovných závierok, finstatu a výročných správ. Informácie sú nadobudnuté aj z online webovej stránky ZSS Slnečný dom, n . o./Ošetrovateľské centrum a priamych e-mailových konzultácií s organizáciou.

3.4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov

Na uskutočnenie spracovania boli použité nasledovné vedecké metódy:

- **analýza** – za účelom analýzy sme si definovali čiastkové ciele, ktoré sme následne vyhodnocovali. V analýze ide o rozbor nadobudnutých informácií.
- **syntéza** – (opak analýzy), celkové vyhodnotenie sme získali spojením čiastkových cieľov. V syntéze hovoríme o spájaní informácií.
- **selekcia** – na základe získaných informácií, sme objasnili uvedenú problematiku doma a v zahraničí. V selekcii hovoríme o výbere informácií.
- **komparácia** – na základe poznatkov, ktoré poskytujú autori a ich vzájomnom porovnaní v bakalárskej práci. V komparácii hovoríme o porovnávaní dvoch a viacerých informácií.
- **matematicko-štatistické analýzy** – finančnú analýzu sme zostavili s využitím Excelu
- **indukcia, dedukcia** – za pomoci indukcie sme vyvodili záver. Za pomoci dedukcie (opakom indukcie), sme rozdelili jednotlivé kroky do menších celkov. Indukcia hovorí o postupnosti jednotlivých krokov. V dedukcii následne odôvodňujeme kroky na základe indukcií.
- **systemový prístup** – pochopenie celkovej problematiky zo všeobecného hľadiska, nie len na základe jednej organizácie, ale aj voči okoliu

3.5 Štatistické metódy

Na spracovanie štatistických metód sme si nahromadili číselné údaje z výročných správ a získali informácie z registra účtovných závierok a finstatu. Konzultovali sme dodatočné informácie pomocou e-mailu a následné spracovali v Exceli. Informácie sme zobrazili vo finančnej analýze organizácie.

4 Výsledky práce

V časti výsledky práce sa venujeme aplikácii získaných teoretických informácií v praxi v neziskovej organizácii a Občianskom združení Ošetrovateľské centrum/ZSS Slniečny dom. Na úvod neziskovú organizáciu charakterizujeme, uvedieme jej financovanie či finančnú situáciu a rozoberieme podnikateľskú činnosť.

4.1 Charakterizovanie ošetrovateľského centra/ZSS Slniečny dom

Ošetrovateľské centrum ako Občianske združenie a ZSS Slniečny dom, n. o. je zariadenie s 24 hodinovou odbornou starostlivosťou. Zariadenie sociálnych služieb Slniečny dom, n. o. bolo založené Občianskym združením Ošetrovateľské centrum v roku 2012 a je zastrešované od 1. 10. 2011.⁴⁹ZSS Slniečny dom je vyše 5 rokov pod kontrolou ministerstva z dôvodu jeho vybudovania vďaka podpore Európskych fondov. Konkrétne ide o ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.⁵⁰

Medzi jednu z viacerých činností patrí umožnenie lekárskej, sesterskej, duchovnej či sociálnej starostlivosti prostredníctvom pobytu klientov. Pracovníci sa sústreďujú na zdravie klienta a činnosti zamerané na zmiernenie utrpenia. Zariadenie slúži aj pre výskum a návrhy nových spôsobov starostlivosti.⁵¹ (BUKOVOVÁ)

Obrázok 1 Logo neziskovej organizácie ZSS SD

Zdroj: <http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/>⁵²

Cieľom Ošetrovateľského centra/ZSS Slniečny dom je „navodiť atmosféru domova v prostredí v ktorom sa nachádzajú klienti a ich zdravie. Ďalším cieľom je odpútať pozornosť od utrpenia klientom, ktorých zdravotný stav je nenávratný za pomoci psychickej

⁴⁹ E- mailová komunikácia s p. Mochnáčová Alena – manažérka prevádzky

⁵⁰ <http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/sdf/o-centre>

⁵¹ BUKOVOVÁ, Sylvia: Aktuálne trendy v environmentálnom a sociálnom podnikaní v SR, Praktikum

⁵² <http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/>

či sociálnej podpory. Cieľom je aj zlepšovať služby pre klientov, ktorí sú na to maximálne odkázaní.“⁵³

Poslaním neziskovej organizácie je tak isto umožňovanie sociálnych služieb v zariadení, zlepšenie kvality života pre klientov, poskytovanie činností na zlepšenie sociálno-kultúrnych, biologických alebo duchovných potrieb. Tak isto aj odstránenie prekážok, poskytovanie zdravotných pomôcok a iných potrieb súčasným a budúcim klientom. Štatút združenia rozhodol o zaregistrovaní ZSS SD, n. o. ako poskytovateľa sociálnych služieb podľa zákona NR SH č. 448/2008⁵⁴

Klientmi Ošetrovateľského centra/ZSS Slniečny dom sú klienti, ktorí utrpeli porážku, prekonalí úraz alebo majú vrodenú poruchu mobility. Klienti ktorí majú poškodený ochranný obal nervových vlákien v mieche mozgu resp. roztrúsenú sklerózu.⁵⁵ Klienti s onkologickým ochorením, pokročilou demenciou, cukrovkou alebo majú stavy po neurochirurgických zákrokoch či iné chronické stavy.⁵⁶ Fyzické osoby, ktoré sú odsúdené na pomoc iných fyzických osôb majú vyhradené špecializované zariadenie s počtom 40 miest v ktorej sú klienti s určitou diagnózou ako je napríklad demencia, parkinsonova choroba a pod. a zariadenie pre seniorov s počtom 17 miest, do ktorej sú prijatí len klienti v dôchodkovom veku.⁵⁷

Pracovníci dohliadajú aj na návštevy klientov, ktorí ich môžu navštevovať v stredu, piatok, nedeľu od 14:30 do 17:30 hod. Je vyslovene zakázané telefonovať v čase od 11:30 do 13:30hod. U sestier je nutné sa informovať o nutných náležitostiach. Pracovníci podajú informácie o chode Ošetrovateľského centra aj ústne aj za pomoci zoznamu ktorý obsahuje všetky potrebné informácie s vyše 20 stranami.⁵⁸

Pracovná pozícia v Ošetrovateľskom centre/ZSS Slniečny dom zahŕňa pozíciu praktickej sestry, alebo opatrovateľky. O danú pozíciu je možné žiadať či už e-mailom, alebo prostredníctvom telefónneho čísla. Starostlivosť v organizácii je poskytovaná aj za pomoci animačného tímu do ktorého zapadajú vysokoškolskí odborníci zameraní na sociálnu

⁵³ BUKOVOVÁ, Sylvia: Aktuálne trendy v environmentálnom a sociálnom podnikaní v SR, Praktikum

⁵⁵ <https://www.mojalekaren.sk/clanok/roztrusena-skleroza-a-vsetko-co-je-o-nej-dobre-vediet/> bez medzier

⁵⁶ <http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/sdf/klienti>

⁵⁸ Manuál pre blízkych nášho klienta, zhrnutie dôležitých informácií, 3.vydanie pripravené kolektívom Ošetrovateľského centra a Slniečného domu, máj 2014, Humenné
http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/images/documents/2019_manual_pre_blizkeho.pdf

pomoc, rovnako aj masérky či fyzioterapeuti. Zapojiť sa môžu aj dobrovoľníci na báze spolupráce, pokiaľ to pandemická situácia povolí. Pracovníci poskytujú či už sociálnu, ale aj ošetrovateľskú starosť formou vizity alebo inou zdravotnou starostlivosťou. Zamestnanci musia podpísať zmluvu, ktorá obsahuje aj zásady etického kódexu. Zamestnanci nadobúdajú nové vedomosti školením a iným vzdelávaním na mesačnej báze za pomoci rôznych akcií či schôdzí.⁵⁹

Pre rozšírenie vírusu **Covid-19** medzi rokmi 2020 až po aktuálny rok 2022⁶⁰ boli pozastavené činnosti spojené so zapájaním spolupráce dobrovoľníkov. Klienti Ošetrovateľského centra/ZSS Slnečný dom, n. o. sú najohrozenejšou skupinou voči covidu-19. V zariadení je nutné počas pandémie zvýšiť obozretnosť v prípade ochorenia resp. zabráneniu ochorenia alebo šírenia daného vírusu. O pacienta s ochorením covid-19 je maximálne postarané aj za pomoci využitia monitoringu životných funkcií, medicíny, zastupiteľstva lekárov či kyslíkových koncentrátorov. Napriek nevyhnutným opatreniam na zabránenie šírenia covidu-19 sa zariadenie vírusu nevyhlo.⁶¹ V zariadení bolo nutné sa postarať o klientov, ktorých vírus postrelol. Od znižovania horúčok, cez podávanie antibiotík a výživu až po meranie saturácie či podávania kyslíka a hygienu. Personál bol po celú dobu odlúčený od svojej rodiny a prišlo aj na používanie 100% ochranných pomôcok pri pozitívne testovaných klientoch.⁶²

Orgánmi ZSS SD sú:

Správna rada ktorá je najvyšším orgánom n. o. a prví členovia sú vymenovaní zakladateľom. Má najmenej troch členov.

Riaditeľ koná a rozhoduje v mene neziskovej organizácie a tak isto riadi jej činnosť, pokiaľ nie je uvedené inak.⁶³

Revízor, alebo inak dozorná rada, slúži ako orgán kontrolný, ktorý na činnosť n. o. dohliada.⁶³

⁶⁰ https://sk.wikipedia.org/wiki/Pand%C3%A9mia_ochorenia_COVID-19_na_Slovensku

⁶² Prezentácia z mailu -sestry ako súčasť inovácie v zdravotníctve

⁶³ Zákon č. 213/1997 Z. z. – Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-213#oddiel1>

4.2 Financovanie Ošetrovateľského centra/ZSS Slnecný dom

Nezisková organizácia ZSS Slnecný dom bola zriadená Občianskym združením Ošetrovateľské centrum v roku 2012 a je zastrešovaná od 1. 10 2011. ZSS Slnecný dom vznikol vďaka finančnej podpore Európskych fondov a podlieha kontrole ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR 5 rokov.⁶⁴

ZSS Slnecný dom získava financie v roku 2019 z poskytovania služieb, príspevkov štátu, rôznych dotácií. Príjmy má aj z platieb od zdravotných poisťovní, prijatých darov aj vo forme 2% dane,⁶⁵ príspevkov z podielu zaplatenej dane, nadštandardných služieb a ostatných výnosov.⁶⁶

Napriek všetkým opatreniam, vírus covid-19, ktorého prvý prípad sa vyskytol na Slovensku 6. marca 2020,⁶⁷ zasiahol aj zariadenie sociálnych služieb.⁶⁸ Z dôvodu opatrení proti vírusu covid-19 došlo k navýšeniu cien služieb a tovarov ako sú napríklad rúška. Organizácia v roku 2020 zriadila MOM – mobilné odberové miesto na vykonávanie testov na odhalenie pozitívnych alebo negatívnych výsledkov testovaných na covid-19.⁶⁹

4.2.1 Hodnotenie hospodárskej činnosti organizácie za štyri roky

Napriek tomu, že neziskové organizácie patria do neziskového sektora, musia vykazovať dáta a údaje o peňažných prostriedkoch a ich pohybe. Organizácia v priebehu rokov vykazovala náklady a výnosy, ktoré nám zobrazuje tabuľka číslo 2.

Zmena nákladov a výnosov za obdobie 2017-2020:

Tabuľka 4 Hodnotenie hospodárskej činnosti organizácie za ostatné štyri roky

	2017	2018	2019	2020
Výnosy	854 574,33 €	959 346,36 €	963 367,25 €	1 159 642,50 €
Náklady	834 413,75 €	1 011 089,84 €	982 190,36 €	1 002 572,89 €
Výsledok hospodárenia	20 160,58 €	-51 743,48 €	-18 823,11 €	157 069,61 €

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za roky 2017-2020 zo ZSS SD⁷⁰

Čo sa týka výsledku hospodárenia, v roku 2017 bol vykázaný kladný výsledok vo výške 20 160,58€, čo je pre organizáciu pozitívne a môžu za to výnosy z poskytovania

⁶⁴ E- mailová komunikácia s p. Mochnáčovou Alenou – manažérka prevádzky

⁶⁵ <http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/kde-nas-najdete/slnecny-dom>

⁶⁷ https://sk.wikipedia.org/wiki/Pand%C3%A9mia_ochorenia_COVID-19_na_Slovensku

služieb od klientov a príjmy za nadštandardné služby. Výnosy boli prepísane na účet 428 – Nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov.

V roku 2018 nebol výsledok hospodárenia pre organizáciu veľmi pozitívny, nakoľko dosiahli stratu až vo výške (-) 51 743,48€. Záporný výsledok hospodárenia je dôsledkom zvyšovania minimálnej mzdy a príplatkov, ktoré nedokázal pokryť finančný príspevok zo strany MPSVaR a ani VÚC.

V roku 2019 bola strata výrazne nižšia oproti roku 2018 a to vo výške (-) 18 823,11€ ale stále záporný výsledok hospodárenia nie je pozitívny pre organizáciu. Môže za to tiež nedostatočné pokrytie navýšenia minimálnej mzdy finančným príspevkom z MPSVaR a VÚC, nakoľko chýbal finančný príspevok zo strany darcov. Rovnako chýbal finančný príspevok na prevádzku z miest a obcí určenej poskytovateľom sociálnej služby, nakoľko za určený rok darcovia nepredvíjali navyšovanie nákladov. Navýšenie cien tovarov a služieb vplývalo na výsledok hospodárenia aj v roku 2018.

V roku 2020 dosiahli kladný výsledok hospodárenia vo výške 157 069,61€. Najvyšší podiel výnosov tvoria práve príspevky a dotácie od mestského úradu, Košického samosprávneho kraja a Prešovského samosprávneho kraja. Druhý najvyšší podiel vykazujú nadštandardné služby.

4.2.2 Štruktúra výnosov

V štruktúre výnosov uvádzame jednotlivé položky výnosov v sledovanom období, ktoré znázorňuje tabuľka č. 3.

Tabuľka 5 Štruktúra výnosov

	2017	2018	2019	2020
Poskytovanie sociálnych služieb	282 479,90 €	301 249,82 €	252 675,29 €	215 875,37 €
Príspevky-dotácie (MsÚ, KsK, PsK)	394 675,78 €	512 684,18 €	508 356,74 €	616 904,13 €
Finančné dary	2 250,00 €	14 005,00 €	5 500,59 €	6 940,00 €
Nadštandardné služby	102 245,26 €	101 504,46 €	128 881,90 €	248 936,98 €
Ostatné výnosy	67 766,67 €	24 526,69 €	3 887,29 €	0,02 €
Príspevky z podielu zaplatenej dane	5 156,72 €	5 376,21 €	5 464,09 €	4 568,20 €
Platby od zdravotných poisťovní	/	/	28 881,90 €	66 417,80 €
Spolu	854 574,33 €	959 346,36 €	963 367,25 €	1 159 642,50 €

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za roky 2020-2017 zo ZSS SD

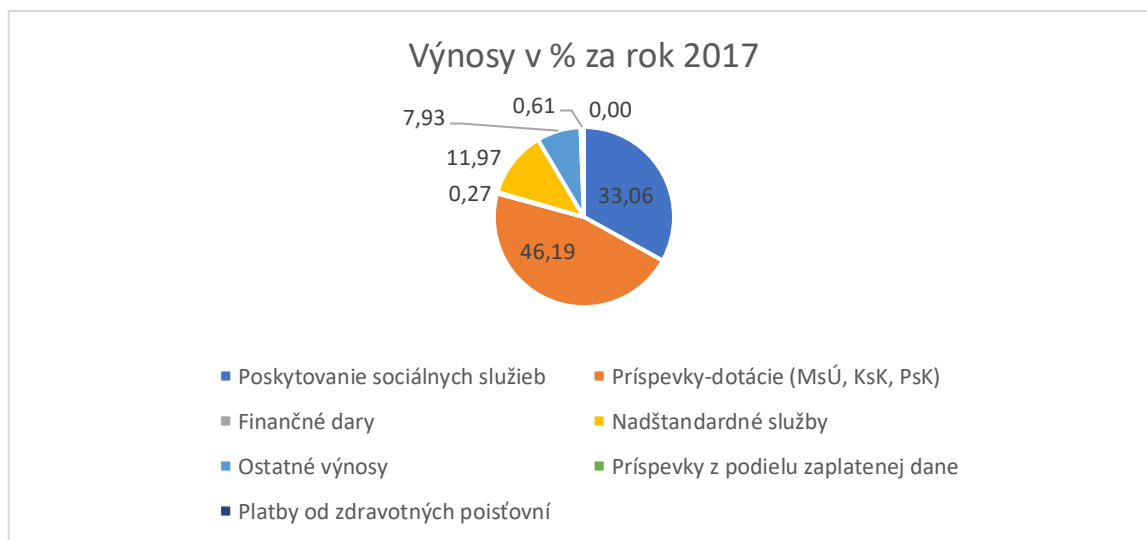
Vo výsledovke môžeme vidieť zvyšujúce sa výnosy každým rokom od roku 2017, kde dosiahli výnosy výšku 854 574,33€ až po rok 2019, kde sa zvýšili až na 963 367,25€.

V roku 2017 je výška príspevku 394 675,78€ a v roku 2019 už o 113 680,96€ viac v presnej výške 508 356,74€. Na druhom mieste nadobudnutých výnosov v roku sa nachádzajú výnosy za poskytovanie sociálnych služieb a na treťom sa nachádzajú výnosy z nadštandardných služieb. Následne nasledujú výnosy roku 2019 zoradené od najvyššieho po najnižší a to sú platby od zdravotných poisťovní, finančné dary, príspevky z podielu zaplatenej dane a ostatné výnosy.

V roku 2020 môžeme vidieť vyššie výnosy, než náklady, nakoľko Zariadenie sociálnych služieb dosahuje zisk. Najvyšší dopad vo výnosoch môžeme vidieť práve vďaka príspevkom a dotáciám. Najmenšie výnosy sú ostatné výnosy a príspevky z podielu zaplatenej dane.

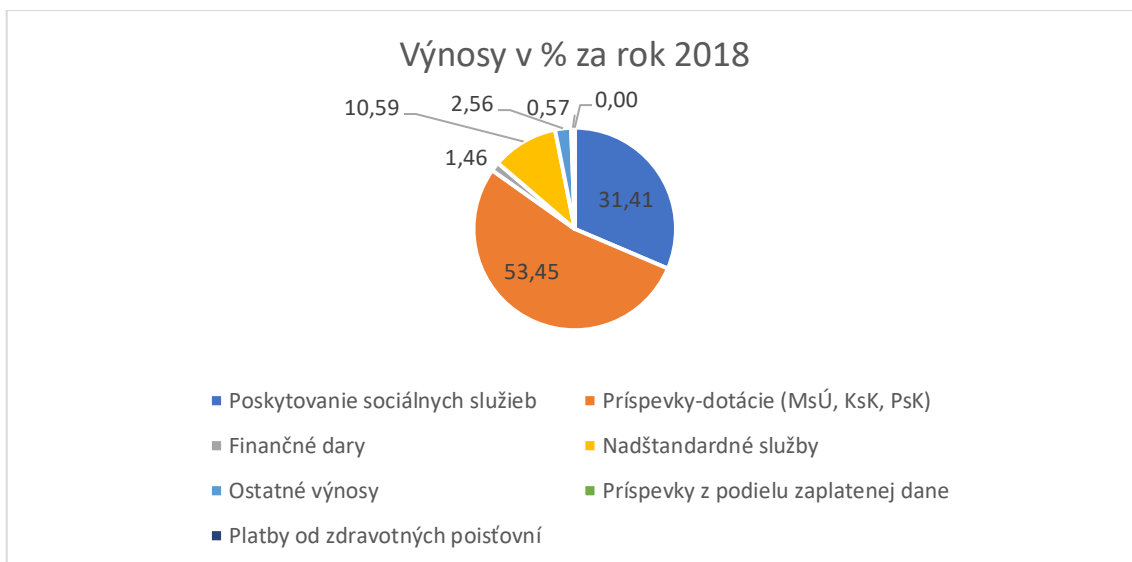
V tabuľke č. 3 je možné vidieť výnosy z nadštandardných služieb. Ide o **podnikateľskú činnosť podniku**, ktorá nie je vykonávaná mimo trhových cien, ale klient si za vybrané nadštandardné služby pripláca.

Následujúce grafy predstavujú percentuálne zobrazenie nadobudnutých výnosov organizácie za roky 2017-2020:

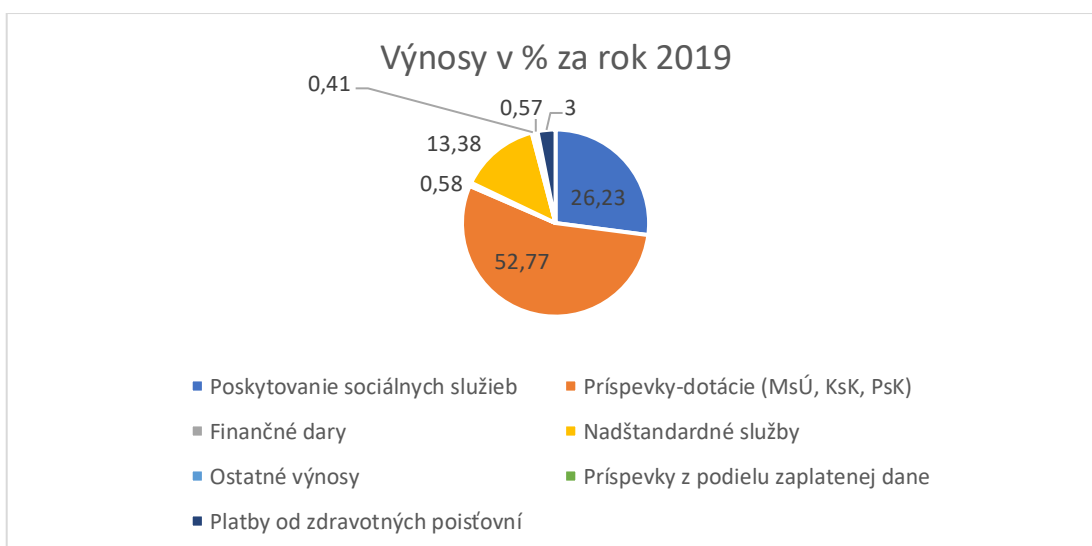
Graf 2 Výnosy v % za rok 2017

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2017 zo ZSS SD

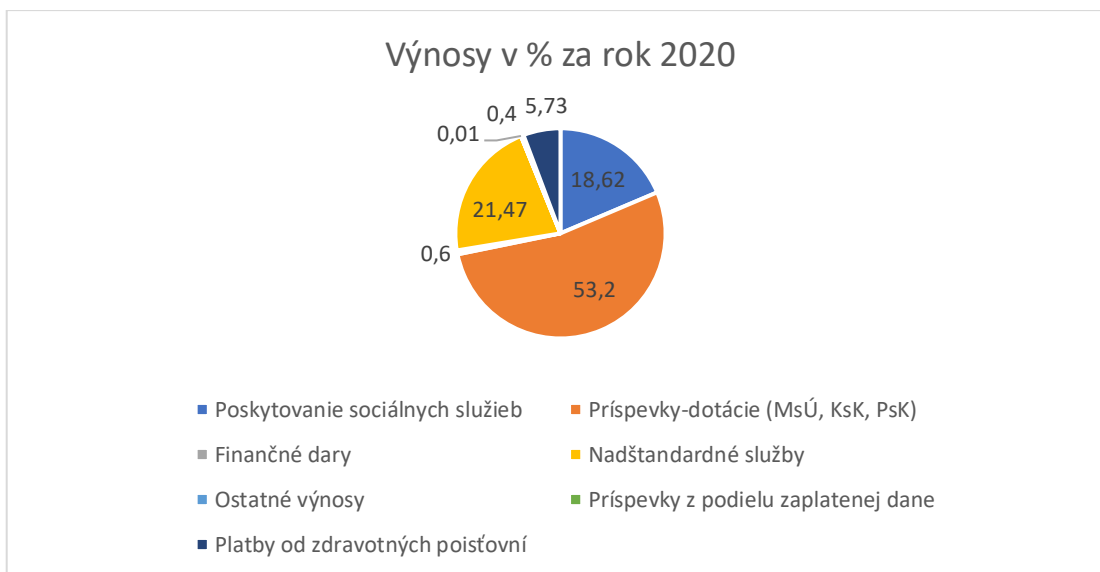
Graf 3 Výnosy v % za rok 2018

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2018 zo ZSS SD

Graf 4 Výnosy v % za rok 2019

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2019 zo ZSS SD

Graf 5 Výnosy v % za rok 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2020 zo ZSS SD

Na grafoch vidíme percentuálne zobrazenie výnosov. Za všetky štyri roky tvoria najvyššie percento príspevky-dotácie od Mestského úradu, Košického samosprávneho kraja a Prešovského samosprávneho kraja. Percentá z príspevkov a dotácií sa pohybujú medzi 46,18% až 53,44% z celkových dosiahnutých výnosov. Nasleduje poskytovanie sociálnych služieb a nadštandardných služieb. Za roky 2017 až 2020 sa percento poskytovaných služieb z celkových výnosov pohybuje medzi 18,61% a 33,06% a za nadštandardné služby, ktoré patria do **podnikateľskej činnosti podniku** sa výška percenta z celkových výnosov pohybuje medzi 10,58% a 21,47%. Najnižší príjem finančných prostriedkov pochádza z finančných darov, ostatných výnosov a príspevkov z podielov zaplatenej dane.

4.2.3 Štruktúra nákladov

V štruktúre nákladov si bližšie predstavíme jednotlivé položky, v sledovanom období, ktoré znázorňuje nasledujúca tabuľka č. 4

Tabuľka 6 Štruktúra nákladov

	2017	2018	2019	2020
Dlhodobý majetok (odpisy)	21 771,48 €	33 033,00 €	32 758,29 €	431 085,35 €
Stravovanie klientov	91 388,03 €	308 704,47 €	278 856,86 €	258 790,68 €
Pranie a údržba bielizne a prádla	18 578,49 €	/	/	/
Spotreba energií	20 762,00 €	16 000,00 €	19 200,00 €	19 200 €
Ostatná spotreba	172 411,63 €	/	/	/
Nájomné	73 847,40 €	/	/	/

Ostatné služby	24 911,56 €	/	/	/
Mzdy	281 901,73 €	368 504,41 €	391 225,22 €	410 577,70 €
Platby do poisťných fondov	95 243,43 €	/	/	/
Ostatné náklady spolu	35 054,56 €	15 678,08 €	19 931,12 €	15 368,23 €
Zdravotné a sociálne poistenie	/	126 336,23 €	132 683,30 €	140 239,01 €
Spotreba materiálu	/	108 719,50 €	75 051,29 €	90 784,61 €
Zákonné sociálne náklady	/	28 923,62 €	24 411,44 €	31 438,08 €
Opravy a udržiavanie	/	5 190,49 €	8 072,23 €	5 089,23 €
Spolu	834 413,75 €	1 011 089,84 €	982 190,36 €	1 002 572,89 €

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za roky 2017-2020 zo ZSS SD

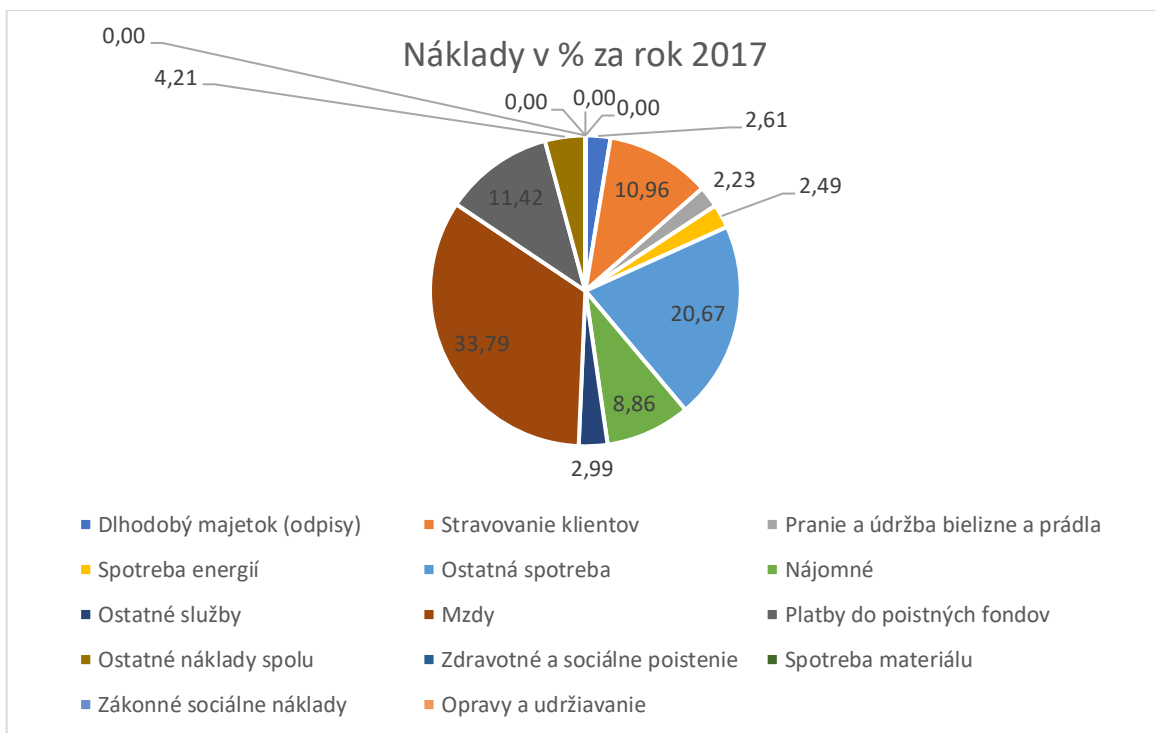
Z tabuľky nákladov je vidieť, že najvyšší podiel nákladov pochádza práve zo mzdových nákladov, za čo môže aj ich navyšovanie plus zvyšovanie mzdových príplatkov.

Na druhom mieste sa nachádza stravovanie klientov. V roku 2019 môžeme vidieť výšku nákladov, ktorá obsadzuje tretie miesto a to je Zdravotné a sociálne poistenie.

Nasleduje poradie usporiadané od najvyšších nákladov po tie najnižšie. Od najvyšších nákladov nasleduje Spotreba materiálu, Ostatná spotreba, Platby do poisťných fondov, Dlhodobý majetok, Nájomné, Ostatné náklady spolu, Spotreba energií, Zákonné sociálne náklady, Ostatné služby, Pranie a údržba bielizne a prádla a na poslednom mieste Opravu a udržiavanie.

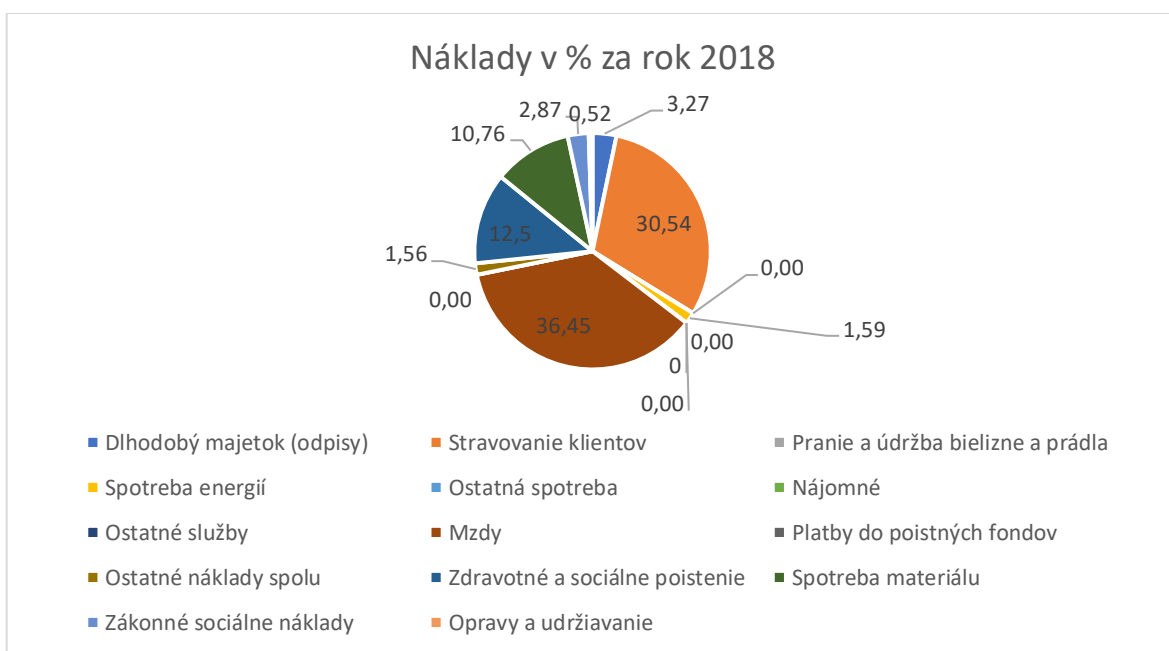
Napriek tomu, že sa náklady od roku 2019 k roku 2020 navýšili, organizácia stále vykazuje zisk. Najvyššie náklady v roku 2020 môžeme vidieť v položke dlhodobý majetok (odpisy). Najnižšie náklady sú vykázané v položkách opravy a udržiavanie a ostatných nákladoch spolu.

Nasledujúce grafy predstavujú percentuálne zobrazenie nákladov za roky 2017-2020:

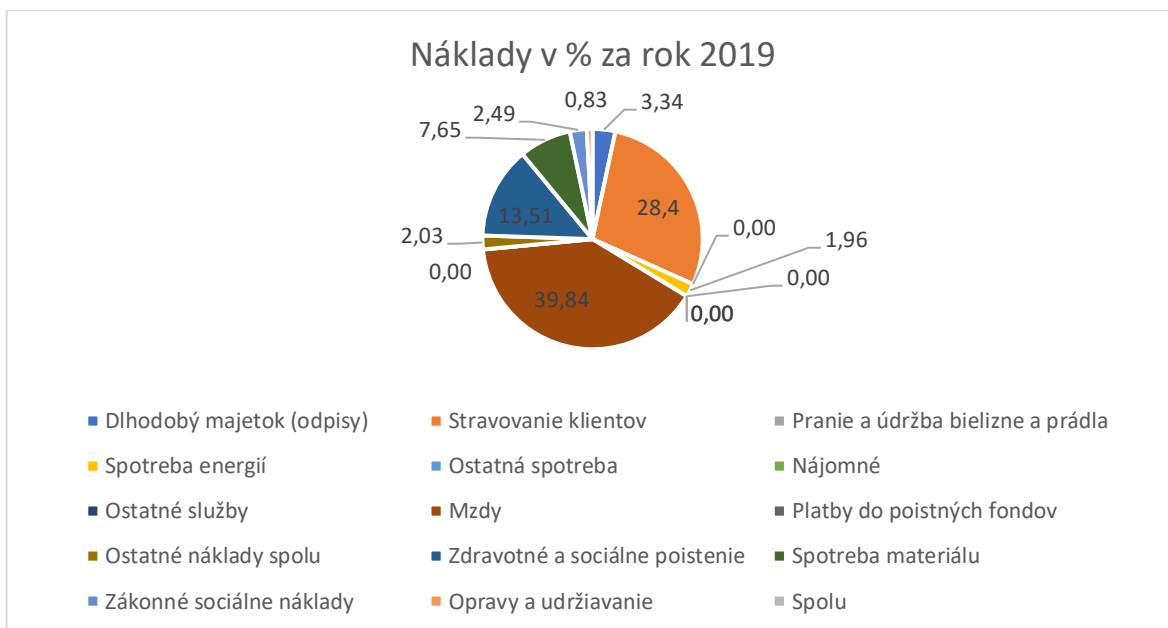
Graf 6 Náklady v % za rok 2017

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2017 zo ZSS SD

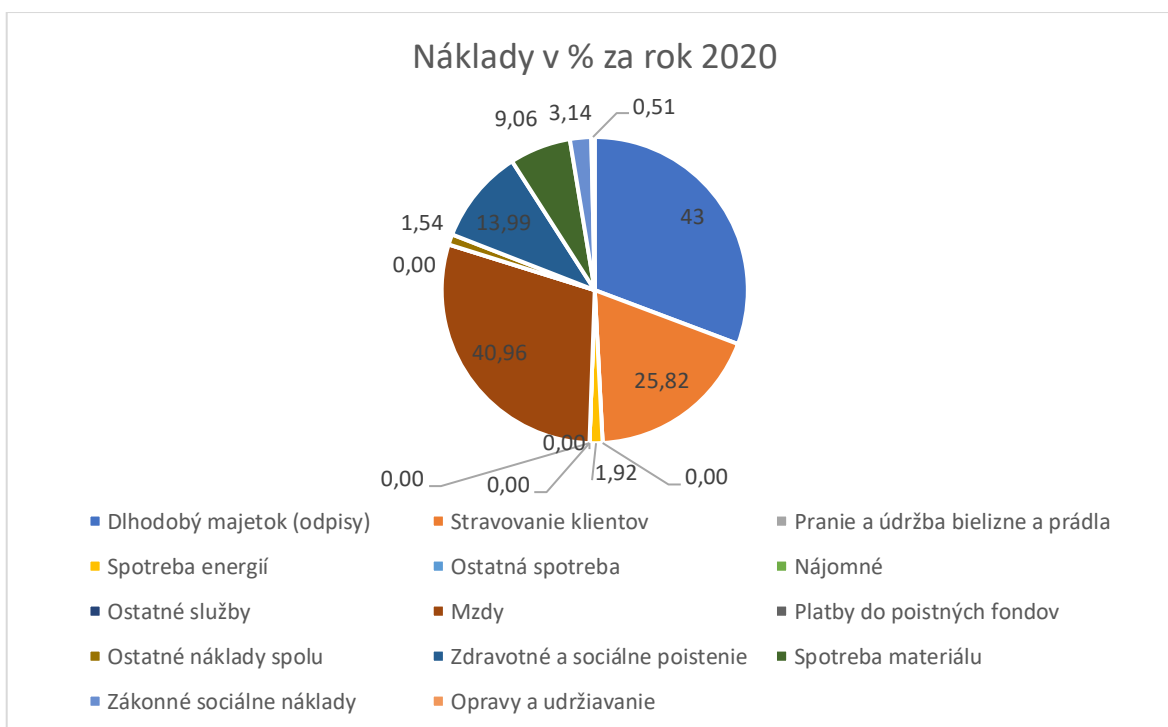
Graf 7 Náklady v % za rok 2018

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2018 zo ZSS SD

Graf 8 Náklady v % za rok 2019

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2019 zo ZSS SD

Graf 9 Náklady v % za rok 2020

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2020-2017 zo ZSS SD

Percentuálne zobrazenie nákladov za roky 2017 až 2020 vykazuje mzdy ako najvyššie náklady, ktoré sa pohybujú medzi 33,78% a 40,95% čo spôsobuje navýšenie minimálnej mzdy. Stravovanie a ostatná spotreba patria tiež medzi výrazné náklady.

Stravovanie sa percentuálne medzi rokmi 2017 až 2020 pohybuje od 10,95% a 30,53%. Ostatná spotreba predstavuje výšku nákladov v hodnote medzi 2,48% a 20,66%. Najnižšie percento nákladov tvorí Zdravotné poistenie, spotreba materiálu a platby do poisťných fondov.

4. 3 Ošetrovateľské centrum, s. r. o. - Podnikanie

Na to, aby organizácia rozšírila svoju podnikateľskú činnosť, založila si Spoločnosť s ručením obmedzením Ošetrovateľské centrum, s. r. o..

Predmetom činnosti spoločnosti Ošetrovateľské centrum, s. r. o. je kúpa tovaru, maloobchod, reklamné činnosti, baliace činnosti, kancelárske a sekretárske služby vrátane kopírovacích a rozmnožovacích služieb, prevádzkovanie zariadení slúžiacich k regenerácii a rekondícii a opatrovateľské služby mimo právny rámec sociálnych služieb, poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštatnom zdravotníckom zariadení: agentúre domácej ošetrovateľskej starostlivosti a v dome ošetrovateľskej starostlivosti, prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti: mobilný hospic a ďalšie neuvedené.⁷¹

4. 3. 1 Štruktúra výnosov OC

Ošetrovateľské centrum, s. r. o. na základe svojej podnikateľskej činnosti vykázalo za roky 2017 až 2020 výnosy, ktoré za sledované obdobie zobrazuje tabuľka č. 7.

Tabuľka 7 Štruktúra výnosov za roky 2017-2020 (€) v OC

Položky	Rok		Rok	
	2017	2018	2019	2020
Výnosy z hospodárskej činnosti spolu súčet	654 328	777 613	764 620	835 930
Tržby z predaja tovaru				
Tržby z predaja vlastných výrobkov	630 295	756 038		
Tržby z predaja služieb			736 951	812 919
Zmeny stavu vnútroorganizačných zásob				
Aktivácia				
Tržby z predaja dlhodobého nehmotného majetku, dlhodobého hmotného majetku a materiálu	11 900		9 000	
Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti	12 133	21 575	18 669	23 011

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2017-2020 z OC⁷²

⁷¹ <https://www.orsr.sk/vypis.asp?ID=55154&SID=8&P=0>

⁷² <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/7495908>,
<https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/6648668>

V tabuľke číslo 7 je možné vidieť výnosy za roky 2017 až 2020. Výnosy z hospodárskej činnosti boli v roku 2017 v sume 654 328€ a v roku 2020 sa zvýšili na 835 930€. Za roky 2017 a 2018 môžeme vidieť podnikateľskú činnosť s tržbami z predaja vlastných výrobkov v sume 630 295€ a 756 038€. V roku 2019 a 2020 nastala zmena, kde spoločnosť nadobúda tržby výhradne z predaja služieb a to v sume 736 951€ za rok 2019 a v sume 812 919€ za rok 2020. V tabuľke sa nachádzajú aj ostatné výnosy ktoré sa z roku 2017 v sume 12 133€ navýšili na 23 011€ v roku 2020.

4. 3. 2 Štruktúra nákladov OC

Nákladové položky spoločnosti Ošetrovateľské centrum za uvedené obdobie od roku 2017 až 2020 zobrazuje nasledujúca tabuľka č. 8:

Tabuľka 8 Štruktúra nákladov za roky 2017-2020 (€) v OC

Položky	Rok		Rok	
	2017	2018	2019	2020
Náklady na hospodársku činnosť spolu	638 641	759 279	741 960	808 578
Náklady vynaložené na obstaranie predaného tovaru				
Spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovateľných dodávok	52 496	50 267	38 234	54 960
Opravné položky k zásobám				
Služby	162 436	197 707	137 212	147 625
Osobné náklady	384 686	481 180	522 001	564 936
Mzdové náklady			366 390	393 297
Odmeny členom orgánov spoločnosti a družstva				
Náklady na sociálne poistenie			122 290	130 251
Sociálne náklady			33 321	41 388
Dane a poplatky	564	717	1 081	1 121
Odpisy a opravné položky k dlhodobému nehmotnému majetku a dlhodobému hmotnému majetku	20 703	20 745	27 268	30 633
Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku			27 268	30 633
Opravné položky k dlhodobému nehmotnému majetku a dlhodobému hmotnému majetku				
Zostatková cena predaného dlhodobého majetku a predaného materiálu	6 121		1 615	
Opravné položky k pohľadávkam				
Ostatné náklady na hospodársku činnosť	11 635	8 663	14 549	9 303

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2017-2020 z OC

V roku 2017 sú náklady na hospodársku činnosť v roku 2017 638 341€ a v roku 2020 808 578€ čo značí navýšenie o 32,03%. Najvyššie náklady za rok 2017, 2018, 2019 až 2020 tvoria osobné náklady. Nasledujú mzdové náklady za rok 2019 v sume 366 390€ a 2020 v sume 393 297€. ⁷³

4. 3. 3 Hodnotenie hospodárenia OC za štyri roky

Výsledok hospodárenia Ošetrovateľského centra, s. r. o. na základe výnosov a nákladov zobrazuje tabuľka č. 9 za roky 2017, 2018, 2019 a 2020.

Tabuľka 9 Hodnotenie hospodárenia OC za roky 2017-2020

Položky	Rok		Rok	
	2017	2018	2019	2020
Čistý obrat			736 951	812 919
Výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti	15 687	18 334	22 660	27 352
Pridaná hodnota	415 363	508 064	561 505	610 334
Výnosy z finančnej činnosti spolu	2			
Náklady na finančnú činnosť spolu	-1 160	-1 538	1 391	1 376
Výsledok hospodárenia z finančnej činnosti	14 527	16 796	-1 391	-1 376
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	5 456	6 098	21 269	25 976
Daň z príjmov			6 728	7 459
Daň z príjmov splatná			6 728	7 459
Daň z príjmov odložená				
Prevod podielov na výsledku hospodárenia spoločníkom				
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení	9 071	10 698	14 541	18 517

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ za rok 2017-2020 z OC

Výsledkom hospodárenia za rok 2017 je zisk vo výške 9 071€, za rok 2018 je zisk 10 698€. V roku 2019 spoločnosť vykazuje tiež kladný výsledok hospodárenia a to v sume 14 541€ a za rok 2020 kladný výsledok hospodárenia v sume 18 517€.

Najvyšší podiel na zisku má práve výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti a to za rok 2017 v sume 15 687€ a za rok 2020 v hodnote 812 919€.

⁷³ <https://app.portalmalina.sk/home/115>

Aktuálna podnikateľská činnosť OC sa zameriava na poskytovanie služieb spojených s využívaním pobytových zariadení, terénnych služieb ako je Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti („ADOS“) čiže nehospicová terénna služba, následne spojená s mobilným hospicom. Tak isto ponúka zdravotnú starostlivosť ako je sesterská starostlivosť v limitovanom rozsahu, rehabilitácie, bazálnu stimuláciu, odbery biologického materiálu na vyšetrenia, kyslíkový koncentrátor (t. j. možnosť podania kyslíka), odsávačku (v prípade dusenia sa hlienmi), CRP vyšetrenie pri posteli (pre posúdenie indikácie antibiotickej liečby).

Ošetrovateľské centrum tak isto poskytuje aj doplnkové služby, medzi ktoré patria už spomenuté masáže, rehabilitácia a procedúry.⁷⁴

V diskusii následne navrhujeme ďalšie možnosti podnikania pre OC, s. r. o. a ZSS SD, n. o..

⁷⁴ <https://app.portalmalina.sk/home/115>

5 Diskusia

Zariadenie sociálnych služieb Slniečny dom je závislé od externých zdrojov financovania či už od rôznych inštitúcií, od príjmu 2% z dane, alebo od poplatkov klientov využívajúcich služby sociálneho zariadenia.

Zariadeniu navrhujeme zapojenie ďalších činností samofinancovania na navýšenie svojich príjmov, čo pomôže vyriešiť dlhodobý problém celkového pokrytia nákladov a tak aj viac diverzifikovať svoj príjem vďaka vlastnej podnikateľskej činnosti v rámci neziskovej organizácie.

Činnosť organizácie zahŕňa veľa voľnočasových aktivít. Aktivity mnoho krát vyžadujú kreativitu klientov, ktorá by sa mohla využiť aj v prospech organizácie, čo by malo zároveň pozitívny dopad a vplyv aj na životnú úroveň a využívania služieb klientov.

Na rozšírenie sortimentu by mohla organizácia vykonávať ďalšie činnosti v rámci samofinancovania:

- predaj rôznych malieb, kresieb, sošiek, makramé a podobných ručne vyrábaných výrobkov, aj keď len za symbolickú cenu. Činnosť by bola vykonávaná klientami, ktorým by to povoľoval zdravotný stav.
- organizovanie koncertov či umeleckých vystúpení, napríklad na Vianoce a rôzne iné príležitosti - odohrávali by sa na pozemku, alebo v priestoroch zariadenia. Vystupovať by mohli dobrovoľníci a klienti za dobrovoľné, alebo vopred určené vstupné, ktoré by slúžilo ako príspevok do organizácie.

Ak by mala organizácia záujem vynaložiť viac námahy na podnikateľskú činnosť, navrhujeme výrobu výrobkov s logom ZSS SD a inými pozitívnymi motívmi. Predajné predmety s logom danej neziskovej organizácie by mohli byť napríklad tričká, perá, uteráky, nádoby, ba aj motivačné náramky či brošne.

Náramok môže byť vytvorený z korálok, kamienkov, nitiek či umelej kože. Kalkulácia na ich výrobu je nasledovná:

- korálky cca v sume 1,50€.
- výroba náramku trvá približne 30 minút pri bežnom tempe.

Koráľkové náramky by sa mohli predávať so 100% prirážkou, čo znamená, že predajná cena jedného koráľkového náramku by bola 3€ bez DPH.

Ak každý klient v zariadení, v ktorom je spolu 57 miest vyrobí 3 náramky za deň. Pokiaľ by 57 klientov vyrobilo 3náramky za 1 klienta za týždeň, dokopy by to tvorilo +/- 171 náramkov týždenne v sume 513€ z toho by boli náklady za materiál v sume 256,50€. Keď nerátame DPH tak po odrátaní nákladov na materiál by 57klientov raz týždenne vyrobilo náramky v celkovej hodnote 256,5€.

Kalkuláciu si prevedieme v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 10 Kalkulácia výroby náramkov

Výroba náramkov	
Počet klientov	57
Počet vyrobených náramkov za týždeň na 1 klienta	3
Počet vyrobených náramkov za týždeň spolu	171
Hodnota (€) jedného náramku bez DPH	3,00 €
Hodnota (€) vyrobených náramkov bez nákladov a DPH	513,00 €
Náklady na materiál	256,50 €
Celková hodnota (€) vyrobených náramkov bez DPH	256,50 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Musíme však rátať s tým, že nie každý klient je schopný vykonávať danú výrobnú činnosť. Nesmieme však zabudnúť na dobrovoľníkov, ktorí by mohli obsadiť prázdne alebo voľné miesta vo výrobe. Za 1 mesiac len pri výrobe 3 náramkov 57 klientmi alebo dobrovoľníkmi v čistej hodnote môže byť vyrobený tovar v hodnote 1 026€.

Obrázok 2 *Ilustračný obrázok - Náramok*

*Zdroj:*⁷⁵*Modrý koník*

⁷⁵ https://mkskingmodrykonik.vshcdn.net/splCWM61kJ6_s1600x1600.jpg

Zariadenie by mohlo získať viac kvalifikovaných pracovníkov a poskytovať služby nie len v rámci zariadenia, ale aj v pohodlí domova klientov. Zo zisku, ktorý vyprodukovali klienti, alebo dobrovoľníci navrhujeme 10% využiť ako odmenu klientom či dobrovoľníkom alebo na zveľadenie prostredia. Zvyšných 90% navrhujeme využiť na primárne ciele organizácie a jej rastu.

Každý produkt či služba potrebuje aj svoj marketing a manažment, na ktorý nesmieme zabúdať, pokiaľ chceme dosiahnuť pozitívne výsledky v rámci plnenia plánu. Organizácii navrhujeme zhodnotiť svoje možnosti a schopnosti na vykonávanie ďalších podnikateľských činností, ktoré budú zamerané na cieľ, ktorý je orientovaný na ziskovosť a prílev príjmu pre ďalšie plánovanie, ktoré môže viesť k rozšíreniu organizácie vďaka čomu môže uspokojovať potreby viacerých ľudí, ktorí si to nemôžu dovoliť a pre ktorých bola v prvom rade organizácia založená. To znamená, poskytovať služby za inú než trhovú cenu.

Záver

Aj keď majú neziskové organizácie na prvý pohľad v spoločnosti nižšiu početnosť, pravda je taká, že nás obklopuje viac NO, než by sme to čakali. Napriek svojej pribojnosti a odhodlanosti pomôcť osobám, ktoré to najviac potrebujú, nepatria medzi ziskové organizácie.

Neziskové organizácie musia vynakladať veľa námahy na projekty zamerané na získavanie financií od tretích osôb, ako je štát, sponzori, darcovia a mnohí iní dobrovoľníci. Organizácie vynakladajú námahu na fundraising a samofinancovanie. Mnoho krát organizácia bojuje o miesto na trhu a často krát sa môže stať, že je organizácia odsúdená k zániku, pokiaľ sa jej nepodari získať dostatok finančných zdrojov na pokrytie nie len nákladov na chod organizácie, ale aj náklady na samotnú činnosť a poslanie organizácie, čo sa mnoho krát zamieňa a to je výrazná chyba.

V uvedenej organizácii sme analyzovali výnosy a náklady spolu s výsledkom hospodárenia, ktorý nebol v sledovanom období práve najpriaznivejší. Pozitívny výsledok hospodárenia bol vykázaný v roku 2017 a 2020. V rokoch 2018 a 2019 zariadenie ZSS SD malo negatívny výsledok hospodárenia, čo by z dlhodobého hľadiska mohlo spôsobiť aj jeho zánik.

Čo sa týka výnosov, alebo príjmov organizácie, najčastejšie a v najvyššom množstve prichádzali financie hlavne z externých zdrojov – od miestnej samosprávy ako je mestský úrad, Košický samosprávny kraj a Prešovský samosprávny kraj, čo malo svoj význam najmä v prípadoch, keď organizácia vykazovala stratu. V sledovanom období dotácie a príjmy z uvedených externých zdrojov výrazne chýbali, a často krát spôsobovali prevýšenie nákladov nad výnosmi. Nedostatok financií bolo možno spozorovať v spomínaných rokoch 2018 a 2019.

V Zariadení sociálnych služieb Slniečny dom sme zistili, že čerpá financie z externých zdrojov, ktoré môžu často chýbať a preto sme navrhli spôsob samofinancovania v podobe predaja tovarov a služieb, čo by mohlo organizácii dopomôcť s uhrádzaním nákladov na samotnú činnosť podniku. Zároveň by daná podnikateľská činnosť mohla navýšiť úroveň zariadenia, za pomoci využitia nadobudnutého zisku na zlepšovanie poskytovaných služieb.

Jedným z mnohých návrhov je aj navýšenie počtu kvalifikovaných zamestnancov, ktorí by boli schopní vykonávať sociálne služby a inú zdravotnú starostlivosť aj mimo Zariadenie sociálnych služieb Slniečny dom, n. o. a tým umožnili skvalitnenia života nie len interným klientom Zariadenia sociálnych služieb Slniečny dom, ale aj klientom externým. Medzi externých klientov by bolo možné zaradiť osoby, ktoré nemali možnosť umiestniť sa v Zariadení sociálnych služieb Slniečny dom, či už z nedostatočného počtu voľných miest, alebo nie úplného naplnenia vekových či zdravotných a iných podmienok.

Medzi ostatné činnosti v oblasti samofinancovania, ktoré sme navrhli, patrí aj predaj maľovaných a kreslených obrazov, sošiek, makramé či iných ručných prác, ktorým sa venujú klienti zariadenia. Medzi návrhy ako získať financie patrí aj organizácia koncertov či divadelných predstavení klientov a dobrovoľníkov na pôde Zariadenia sociálnych služieb Slniečného domu. Výťažok z koncertov a vystúpení by mohol doplniť financovanie organizácie na základe vstupného, ktoré by sa mohlo využiť napríklad na zušľachtenie okolia zariadenia, alebo by sa financie využili na pokrytie nákladov pre výrobu a predaj rôznych druhov náramkov.

Šľachetnosť práce zariadení, ktoré sú určené na sociálnu a zdravotnú pomoc majú nevyčísliteľnú hodnotu a je správne ak sa jedinec rozhodne svoje 2% z dane využiť práve na daný druh dobročinnnej práce. Jednotlivec, ktorý sa rozhodne pre darovanie 2% z dane, pomôže neziskovým organizáciám s naplnením svojich cieľov, t. j. pomôcť ľuďom, ktorí to najviac potrebujú a nemôžu si dovoliť zaplatiť služby za trhovú cenu.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

1. BUKOVOVÁ, Sylvia. *Financovanie tretieho sektora v SR : výzvy a perspektívy*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4 (brož.). [cit. 2021-10-01]
2. MAJDÚCHOVÁ, Helena – BUKOVOVÁ, Sylvia – HRUŠOVSKÁ, Dana – Neziskové organizácie: Vybrané problémy ekonomiky a manažmentu neziskových organizácií. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018 220 s. ISBN 978-80-225-4587-7 [cit. 2022-05-05]
3. DOBEŠOVÁ, Marcela – FENIKOVÁ, Magdaléna – VRŠÁKOVÁ, Jana – ŠALKOVIČOVÁ, Ingrid – Účtovná závierka a zdaňovanie príjmov neziskových účtovných jednotiek. 2. vydanie.: Varínska tlačiareň/Elektro AB, s. r. o., 2019. 81 s. ISBN 978-80-972242-1-9 [cit. 2022-05-05]
4. MAJDÚCHOVÁ, Helena – Meranie efektívnosti neziskovej organizácie. Bratislava: Habilitačné a inauguračné prednášky, 2012. 95 s. ISBN 978-80-225-3417-8 [cit. 2021-10-01]
5. BELIČKOVÁ, Kornélia – BUKOVOVÁ, Sylvia – Ekonomika tretieho sektora. Bratislava: MERKURY spol, s. r. o., 2007. 125 s. ISBN 978-80-89143-45-0 [cit. 2022-05-06]
6. REKTOŘÍK, Jaroslav – Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení, 2. vydanie.: Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., 2007. 187 s. ISBN 978-80-86929-25-5 [cit. 2022-05-06]
7. MAJTÁN, Miroslav a kol. – Manažment. Bratislava: Sprint 2 ,2016. 408 s. ISBN: 978-80-89710-27-0 [cit. 2022-03-06]
8. PLAMÍNEK. J. a kolektív: Řízení neziskových organizací. Praha: Nadace Lotos, 1996, s 115 [cit. 2022-05-01]
9. BUKOVOVÁ, Sylvia: Aktuálne trendy v environmentálnom a sociálnom podnikaní v SR, Praktikum [cit. 2022-03-20]

Internetové zdroje:

1. KUVÍKOVÁ, Helena – SVIDROŇOVÁ, Mária. Kvantitatívny rast a akceptácia súkromných neziskových organizácií v Slovenskej republike: [researchgate.net]. Banská Bystrica: Január 2020. 13 s. [cit. 2021-10-01]
https://www.researchgate.net/profile/Maria-Svidronova/publication/254006818_Kvantitativny_rast_a_akceptacia_sukromnych_neziskovych_organizacii_v_Slovenskej_republike/links/0c96052089353c7a11000000/Kvantitativny-rast-a-akceptacia-sukromnych-neziskovych-organizacii-v-Slovenskej-republike.pdf
2. LEAF, <https://www.leaf.sk/pre-slovakov-v-zahranici/> [cit. 2021-10-01]
3. FINSTAT, [<https://finstat.sk/databaza-neziskoviek> [cit. 2022-04-05]
4. ZÁKON Č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, [cit. 2022-04-07]
<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/595/20210901>

5. Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/34/20201001> [cit. 2022-01-18]
6. Zákon č. 35/2002 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 2017/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/35/20020301> [cit. 2022-01-18]
7. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20191201> [cit. 2022-01-13]
8. Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/83/> [cit. 2022-01-20]
9. Zákon č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1997/147/20201001> [cit. 2022-03-25]
10. Zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkvi a náboženských spoločností <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/308/20170301> [cit. 2021-10-01]
11. Zákon č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/424/20010926> [cit. 2022-04-07]
12. Zákon č. 213/1997 Z. z. – Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-213#oddiel1> [cit. 2022-02-04]
13. Tretia osoba (§ 5, písm. r.), zákon o ochrane osobných údajov, 18/2018, definícia) <https://knowww.eu/nodes/5a79aba6c0d88e000102107f> [cit. 2022-05-01]
14. Zákon č. 147/1997 Z. z. – Zákon o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady slovenskej republiky <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-147> [cit. 2022-05-02]
15. Zákon o združovaní občanov – Zákon č. 83/1990 Zb. – úplné znenie <https://www.vyvlastnenie.sk/predpisy/zakon-o-zdruzovani-obcanov/> [cit. 2022-04-01]
16. PETIJOVÁ, Mgr Martina. Mimovládne neziskové organizácie na Slovensku. <https://media1.webgarden.cz/files/media1:5105942fb6540.pdf.upl/neziskov%C3%A9%20organiz%C3%A1cie.pdf> [cit. 2022-04-05]
17. Zákon č. 116/1985 Zb. – Zákon o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom v Československej socialistickej republike <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1985-116> [cit. 2022-04-06]
18. Zákon č. 440/2015 Z. z. Zákon o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-440> [cit. 2022-04-10]
19. VNENČÁKOVÁ, ING ZUZANA; SOJÁK, MGR PETR. BAKALÁRSKA PRÁCA. https://is.muni.cz/th/f1h6t/Manazmant_neziskovych_organizacij_pre_socialnych_pedagogov.pdf#page=54&zoom=100,148,114 [cit. 2022-04-11]
20. https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Aktualne/DP/DPPO/2020/2020.01.20_9_PO_2020_IM.pdf [cit. 2022-04-11]
21. https://socialnaekonomika.gov.sk/wp-content/uploads/2020/11/Pravna-uprava-MNO-a-moznosti-podnikania_priloha.pdf [cit. 2022-04-11]

22. Zákon č. 207/1996 Z. z. o nadáciách <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/207/19960901.html> [cit. 2022-04-11]
23. https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Aktualne/DP/DPPO/2020/2020.01.20_9_PO_2020_IM.pdf [cit. 2022-04-12]
24. http://www.cpf.sk/files/files/Prirucka_podnikania_MVO.pdf [cit. 2022-04-12]
25. <http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/sdf/o-centre> [cit. 2022-04-12]
26. E- mailová komunikácia s p. Mochnáčová Alena [cit. 2022-04-04]
27. <http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/> [cit. 2022-04-15]
28. [file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20\(4\).PDF](file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20(4).PDF) [cit. 2022-04-05]
29. <https://www.mojalekaren.sk/clanok/roztrusena-skleroza-a-vsetko-co-je-o-nej-dobre-vediet/> [cit. 2022-04-05]
30. <http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/sdf/klienti> [cit. 2022-04-20]
31. [file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20\(4\).PDF](file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20(4).PDF) [cit. 2022-04-20]
32. Manuál pre blízkych nášho klienta, zhrnutie dôležitých informácií, 3.vydanie pripravené kolektívom Ošetrovateľského centra a Slniečného domu, máj 2014, Humenné
http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/images/documents/2019_manual_pre_blizkoho.pdf [cit. 2022-04-25]
33. https://sk.wikipedia.org/wiki/Pand%C3%A9mia_ochorenia_COVID-19_na_Slovensku [cit. 2022-04-25]
34. Prezentácia z mailu -sestry ako súčasť inovácie v zdravotníctve [cit. 2022-04-04]
35. <http://www.osetrovatelskecentrumhe.sk/kde-nas-najdete/slnecny-dom>
36. Výročná správa z roku 2019
[file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20\(12\).PDF](file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20(12).PDF) [cit. 2022-04-26]
37. _Výročná správa za rok 2020
[file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20\(8\).PDF](file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20(8).PDF) [cit. 2022-04-26]
38. Výsledovka za rok 2018 -
[file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20\(13\).PDF](file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20(13).PDF) [cit. 2022-04-26]
Výsledovka za rok 2017 -
[file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20\(14\).PDF](file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20(14).PDF) [cit. 2022-04-26]
Výsledovka za rok 2019 -
[file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20\(12\).PDF](file:///C:/Users/User/Downloads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20(12).PDF) +2020 [cit. 2022-04-26]
39. <https://www.orser.sk/vypis.asp?ID=55154&SID=8&P=0> [cit. 2022-04-28]
40. <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/7495908> [cit. 2022-04-28]
41. <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/6648668> [cit. 2022-04-28]
42. <https://app.portalmalina.sk/home/115> [cit. 2022-04-28]
43. https://mkskimgmodrykonik.vshcdn.net/splCWM61kJ6_s1600x1600.jpg [cit. 2022-05-01]

44. https://www.financnasprava.sk/img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Aktualne/DP/DP_PO/2020/2020.01.20_9_PO_2020_IM.pdf - Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky: Informácia k daňovníkom nezriadeným alebo nezaloženým na podnikanie, daňová a účtovná problematika [cit. 2022-05-01]